

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

SATU PALOKANGAS

Euran kunnan ympäristöohjelma

ENERGIA- JA YMPÄRISTÖTEKNIIKAN
TUTKINTO-OHJELMA
2022

Tekijä Palokangas, Satu	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2022
	Sivumäärä 66 + 9 liitettä	Julkaisun kieli suomi
Julkaisun nimi Euran kunnan ympäristöohjelma		
Tutkinto-ohjelma Energia- ja ympäristötekniikka		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja laatia Euran kuntaan sen ensimmäinen ympäristöohjelma vuosille 2022-2026. Tavoitteena ympäristöohjelman laatimisessa oli valita teemat ohjelmaan sekä suunnitella ja päättää toimenpide-ehdotukset niille. Lisäksi ympäristöohjelmassa on tarkasteltu mm ympäristöjohtamista ja muita ympäristönäkökulmia kuntatasolla. Tässä opinnäytetyössä esitetään kattavasti yhdeksän teemaa ja viidelle teemalle toimenpide-ehdotukset. Nämä viisi kärkiteemaa Eurassa ovat kestävät hankinnat, jäte- ja kiertotalous, energiatehokkuus ja uusiutuva energia, yhdyskuntatekniset asiat sekä ympäristökasvatus/hyvinvointi/terveys.</p> <p>Projektin toteutusta varten koottiin ohjausryhmä, joka kokoontui ja kommentoi muutamia kertoja työn edistyessä. Ympäristöohjelman tekemiseen laadittiin tarkka suunnitelma työmenetelmistä, joita olivat erilaisista lähteistä tiedonhakua, valtakunnalliset webinaarit, haastattelut, kuntakysely ja keskustelutilaisuus kuntalaisille. Näiden tuloksena syntyi ympäristöohjelma, jonka päätavoitteena on toimillaan hillitä ilmastonmuutosta, säilyttää luonnon monimuotoisuutta sekä edistää kiertotaloutta kunnassa.</p> <p>Kunnalla on mahdollisuus omilla toimillaan hillitä ilmastonmuutosta ja luoda kuntalaisille edellytyksiä toimia arjessa kestäväällä, ympäristöystävällisellä tavalla.</p> <p>Ympäristöohjelman valmistumisen jälkeen se hyväksytetään kunnanhallituksella ja kunnanvaltuustolla, jonka jälkeen se ohjeistaa kunnassa ja kuntalaisia toimimaan kestävä kehityksen mukaan ja olemaan osana kuntastrategiaa. Kunnan johtoryhmä osaltaan vastaa ympäristöohjelman seurannasta ja siinä esitettyjen toimenpiteiden täytäntöönpanosta. Ympäristöohjelman täytäntöönpano aloitetaan hyväksymiskierroksen jälkeen.</p>		
Avainsanat ympäristöohjelmat, ympäristöjohtaminen, kestävä kehitys, kunnat		

Author(s) Palokangas, Satu	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2022
	ThesisAMk	
	Number of pages 66 + 9	Language of publication: Finish
Title of publication Eura's municipal environmental program		
Degree programme Energy ja environmental technology		
<p>The purpose of this thesis was to design and draw up its first environmental program for the municipality of Eura for 2022-2026. The aim in preparing the environmental program was to select the themes for the program and to plan and finalize proposals for measures for them. In addition, the environmental program has examined environmental management and environmental aspects at the municipal level. This thesis comprehensively presents nine themes and proposals for action for five themes. These five key themes in Eura are sustainable procurement, waste and circular economy, energy efficiency and renewable energy, public utilities, and environmental education / well-being / health.</p> <p>For the implementation of the project, a steering group was assembled, which met and commented a few times as the work progressed. A detailed plan for working methods was drawn up for the preparation of the environmental program, which included information retrieval from various sources, nationwide webinars, interviews, a municipal survey and a discussion event for local residents. As a result, an environmental program was created, the main goal of which is to curb climate change, preserve biodiversity and promote the circular economy in the municipality.</p> <p>The municipality has the opportunity to curb climate change through its own actions and to create conditions for its residents to operate in a sustainable, environmentally friendly way in their daily lives.</p> <p>After the completion of the environmental program, it is approved by the municipal government and the municipal council, after which it instructs the municipality and its residents to act in accordance with sustainable development and to be part of the municipal strategy. The municipal management team is responsible for monitoring the environmental program and implementing the measures presented in it. The implementation of the environmental program will start after the approval round.</p>		
Keywords environmentals programs, environmental management, sustainable development, municipalities		

ALKUSANAT

Vuodesta 2021 tuli minulle jännittävä vuosi. Koronan jyllätessä valtakunnassa, minä aloitin vuoden mittaisen opinnäytetyöprojektini Euran kuntaan. Ympäristöohjelman laatiminen oli minulle kunniatehtävä ja sitä on ollut ilo tehdä. Työ on ollut mielenkiintoista, monipuolista, opettavaista ja merkityksellistä. Voisin sanoa jopa inspiroivaa. Olen syntyperäinen euralainen, pidän haasteista, halusin tehdä opinnäytetyönäni jotakin uutta ja merkityksellistä, halusin siis monestakin syystä ottaa haasteen vastaan. Vaikka projekti on ollut pitkä, se on ollut minulle erinomainen oppimisprosessi ja sukellus uuteen maailmaan. Olen saanut tehdä erilaisia tutkimuksia ja tiedonhakuja, tavata uusia ihmisiä, verkostoitua, suunnitella ja olla luova, laatia niistä kuntaan tulevia toimenpiteitä.

Päätin aikuisella iällä toteuttaa haaveeni opiskelusta. Opiskeluvuoteni menivät nopeasti niin kampuksella kuin etäopintoina ja valmistun reilusti etuajassa. Erityiskiitoseni kotiväelleni ja vanhemmilleni, jotka ovat kannustaneet minua ja kiinnostuneina kuunnelleet loputtomia teorioitani erinäisistä oppimistani teemoista. Ilman heidän tukeaan näiden vuosien aikana, en olisi nyt tässä. Kiitos Euran kunnan tekniselle johtajalle Kimmo Haapaselle, joka on rohkaissut ja kannustanut minua. Häneltä on aina löytynyt minulle aikaa, kun olen sitä tarvinnut. Koen, että minuun on luotettu ja olen saanut oma-aloitteisesti vetää projektiani. Kiitos ohjaajaopettajalleni lehtori Riitta Derstenille, jonka positiivinen ja asiantunteva ote tekemiseen on ollut tosi kannustavaa ja olen saanut erinomaisia neuvoja ja vinkkejä yhdeltä Satakunnan parhaimmista ympäristöasiantuntijoista. Tahdon myös kiittää kannustuksista, vakuuttavuudesta ja asiantuntemuksesta Satakuntaliiton ympäristöasiantuntija Anne Savolaa, kehen minulla on ollut mahdollisuus tutustua projektin aikana.

Olen vuoden aikana tehnyt opinnäytetyötäni lannistumatta, koska aihe on ajankohtainen, vaikkakin haastava. Olen ollut projektistani erittäin innostunut ja ilolla esittelen sen muille. Koen tulevaisuuteni olevan mahdollisuuksia täynnä ja odotan innolla ympäristöohjelman jalkauttamista Euran kunnalle.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	7
2 KUNNAN YMPÄRISTÖJOHTAMINEN	10
2.1 Päätöksenteko kunnissa.....	11
2.2 Kunnan ympäristöpolitiikka.....	12
2.3 Kunnan ympäristövastuut.....	14
3 EURAN KUNTA	16
3.1 Kunnan historia	16
3.2 Kuntalaiset.....	18
3.3 Ympäristö nykytila.....	21
4 EURAN KUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA	23
4.1 Ympäristöohjelman tavoitteet	24
4.2 Työmenetelmät.....	25
4.2.1 Taustatiedon keruu.....	29
4.2.2 Haastateltavat.....	29
4.2.3 Kokoukset	29
4.2.4 Kuntakysely	30
4.3 Ympäristöohjelman teemat	33
4.3.1 Kestävät hankinnat.....	33
4.3.2 Jäte- ja kiertotalous	35
4.3.3 Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	37
4.3.4 Yhdyskuntatekniset asiat	37
4.3.5 Liikenne	38
4.3.6 Ympäristökasvatus, hyvinvointi, terveys.....	39
4.3.7 Luonnon monimuotoisuus	40
4.3.8 Puhtaat vedet.....	42
4.3.9 Sopeutuminen ja varautuminen	43
5 YMPÄRISTÖOHJELMAN TOIMENPITEET	45
5.1 Pääteemojen toimenpiteet	46
5.1.1 Kestävät hankinnat toimenpiteet.....	47
5.1.2 Jäte- ja kiertotalouden toimenpiteet.....	49
5.1.3 Ympäristökasvatuksen, hyvinvoinnin ja terveyden toimenpiteet.....	51
5.1.4 Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian toimenpiteet.....	52
5.1.5 Yhdyskuntateknisten asioiden toimenpiteet	54
6 YMPÄRISTÖOHJELMAN SWOT -ANALYYSI.....	56
6.1 Ympäristöohjelmat hyödyt, vahvuudet ja mahdollisuudet.....	57

6.2 Ympäristöohjelman heikkoudet, uhat, haasteet ja riskit	57
7 YMPÄRISTÖOHJELMAN TOIMEENPANO	59
8 YHTEENVETO JA POHDINTA	61
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Euran kunta – elinvoimainen mahdollista -lausahdus käynnisti koko projektin. Ympäristöohjelman laatimiseen tuli Euran kunnan valtuustolta aloite: Euran kunnanhallitukselle tehtiin valtuustoaloite 15.2.2021, jossa vasemmistoliiton valtuustoryhmä esitti ympäristöohjelman laatimista Euran kuntaan. ”Vasemmistoliiton Euran kunnanvaltuutettujen mielestä Euran kunnassa tarvitaan ympäristöohjelmaa, jonka päämääränä on taata kuntalaisille terveellinen, viihtyisä ja luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö nyt ja tulevaisuudessa.” (Valtuustoaloite Euran kunta 61/11.00/2021). Valtuustoaloite käynnisti prosessin. Ympäristöohjelman laatiminen kuntaan on pitkä projekti ja opinnäytetyöksi vuoden työ on haastava. Aihe kiinnostaa juuri sen ajankohtaisuuden vuoksi. Uutta ilmastolakia ollaan päivittämässä ja siten varmistamassa Suomen hiili-neutraaliustavoitteen toteutuminen vuoteen 2035. EU asettaa lisäksi omat ilmastotavoitteensa mm päästövähennyksiin. Uuden ilmastolain olisi tarkoitus tulla voimaan kesällä 2022. Se tulee velvoittamaan myös kuntia ja on selvää, että ilmasto- ja ympäristösuunnitelmia tullaan tulevaisuudessa laatimaan kunnille paljon. On hienoa olla mukana etulinjassa Satakunnassa laatimassa, suunnittelemassa, luomassa, ideoimassa ja toteuttamassa valmistuvaa ympäristöohjelmaa Euraan. Työn tilaaja on Euran kunta ja ympäristöohjelma tullaan toimeenpanemaan sen valmistumisen jälkeen.

Euran ympäristöohjelma tavoittelee tomissaan ilmastonmuutoksen hillintää ja luonnon muotoisuuden säilyttämistä. Miten nämä tavoitteet voivat kunnassa toteutua, vaativat ne tehokasta viestintää ja tiedonjakamista kuntaorganisaation sisällä sekä ulospäin kuntalaisille. Tämä opinnäytetyö esittelee toimenpide-ehdotukset näihin toimiin. Yhtenä tavoitteena on myös tiivistää yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa ja saada konkreettisia toimia aikaiseksi. Kuntalaisille kiertotalouden mahdollistaminen ja kiertotalouden hyödyt konkretisoituvat kiertotalouden kohtaamispaikan perustamisen muodossa.

Ympäristöohjelman laatimisen keskivaiheilla tiedonkeruuta aiotaan tehdä haastattelemalla alan asiantuntijoita, teettämällä kuntalaisille verkkokysely sekä järjestämällä kuntalaisille keskustelutilaisuuksia ympäristöasioista. Korona-aika on mahdollistanut lukuisat webinaarit valtakunnallisesti, jotka ovat olleet erinomaisia tietolähteitä.

Kunnan perustehtävä on mahdollistaa ja edistää sen asukkaiden hyvinvointia ja kunnan alueen elinvoimaa. Kunta järjestää omille asukkailleen palveluita ja kehittää niitä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestäväällä tavalla. Se myös turvaa hyvän elämän mahdollisuudet nyt ja tulevaisuudessa, huomioiden luonnon kantokyvyn ja planetaariset rajat. (Kuntaliiton www-sivut 2021.)

Kansallinen toimeenpanosuunnitelma ohjaa Suomen hallituksen kestävä kehityksen Agenda 2030 työtä. Tämä on asiakirja, jonka hallitus laatii. Sipilän hallitus aloitti sen vuonna 2017 ja Marinin hallitus päivitti vuonna 2020. (Kestävä kehityksen www-sivut 2022). ”Maailman kaikkien maiden kestävä kehityksen työtä ohjaa vuonna 2015 YK:ssa sovittu kestävä kehityksen globaali toimintaohjelma, josta käytetään nimeä Agenda2030. Se sisältää 17 tavoitetta, jotka maiden tulisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.” (Kestävä kehityksen www-sivut 2022.)

Kuva 1. Kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030. (Kestävä kehityksen www-sivut 2022).

Työtä ja tehtävää on paljon. Yrityksillä, kunnilla, kaupungeilla on iso rooli tavoitteiden toimeenpanossa, huomioitavaa on mm ympäristöasioissa ja -vastuullisuudessa, sekä työntekijöiden työskentelyolosuhteissa. Tutkimuslaitokset tuottavat tietoa kestäväydestä ja oppilaitokset uusia tekijöitä. Kunnan rooli on esimerkiksi ympäristökasvatus-työssä ja hyvinvointi- ja terveystalveluissa. Tavoitteiden saavuttamiseksi Suomi tarvitsee jokaisen kunnan, yrityksen ja kuntalaisten panosta. (Kestävän kehityksen www-sivut 2022.)

Tässä ympäristöohjelmassa käydään läpi tekemisen prosessi, tavoitteista toimenpiteisiin ja niiden jalkauttamiseen. Ympäristöohjelma on laadittu kaikille. Siinä on paljon toimia kunnan organisaatiolle, mutta myös kaikelle kansalle ja kuntalaisten arkeen. Tästä lähtee Euran kunnan ympäristöohjelman laatimisen suunnittelu ja iskulauseeksi muodostui: Eura -elinvoimainen mahdollistaja.

2 KUNNAN YMPÄRISTÖJOHTAMINEN

Kestävä kehitys on aikamme vahva teema. Se tavoittaa meidät joka paikassa. Kunnat valmistautuvat toimissaan ottamaan kestävän kehityksen mukaan osaksi jokapäiväistä toimintaansa ja päätöksiä. Kunnat luovat puitteet kuntalaisille kestäviin ympäristötekoihin. Luonnonvaroja tuhlailevaa toimintaa pyritään pienentämään. Oma hyvinvointimme tulevaisuudessa riippuu pitkälti luonnonvaroista ja ekosysteemien toiminnasta. Kunnilla on monet mahdollisuudet vaikuttaa ja lähtökohtana onkin se, että kestävyys otetaan mukaan päätöksentekoon ja ajatteluun. Tästä rakennetaan lähtökohdat uudelle tavalle toimia. (Sinisalo 2021, 33.) Vahvaan ympäristöjohtamiseen liittyy olennaisena osiona tiedon välittäminen sekä lisääminen. Ihmisillä on oltava taustatietoa, miksi heiltä odotetaan uusia tapoja toimia.

Ilmastonmuutokseen vaikuttaminen vaatii suunnittelua. Se vaatii koko totutun toiminnan muutosta. Uusien ratkaisuiden on liityttävä koko yhteiskunnan rakenteisiin, arkeen ja talouteen. On oltava tietoinen ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja muutoksista. On myös opeteltava ennakoimaan. Haasteena on monialaisuus ja monimutkaisuus, miten ajantasainen tieto tavoittaa meidät. Kun siirrytään asteittain vähähiilisempään yhteiskuntaan, yhteistyön ja tiedon jakamisen merkitys on kaiken keskiössä. (Jalonen 2020.) On siis tärkeää osallistaa kuntalaiset, yritykset sekä yhdistykset yhteistyöhön kunnan kanssa. On silti valmistauduttava kohtaamaan mahdollista muutosvastarintaa ja ennakoasenteita. Näitä voidaan lieventää tiedolla ja tekemisellä ja kun aikaa kuluu, myös aikaansaaduilla kustannussäästöillä, työn tuloksilla ja kokemuksen karttumisella.

Kunnissa pohditaan paljon elinvoimaisuutta. Elinvoima ei ole kunnan koosta kiinni. Oli iso tai pieni kunta, sen elinvoima kumpuaa yhteisöllisyydestä, toimintatavoista, viihtyisästä ympäristöstä tai mm siitä, että keskitytään olennaisiin ja tärkeisiin toimiin. Ympäristöohjelman laatimisella ja käyttöönotolla voidaan vaikuttaa positiivisesti kunnan elinvoimaisuuteen.

Kun puhutaan kestävän kehityksen lähtökohdista kunnassa, on huolehdittava sen kokonaisvaltaisesta mukaan ottamisesta. Verrattuna kansakuntaan, sen pitää aina

huolehtia ruuantuotannosta tai toimintakykyisestä armeijasta. Näitä ei voi korvata. Kunta taas huomioi kuntalaistensa tarpeet, se ylläpitää esimerkiksi tekojäärataa ja kirjastoa, koska nämä palvelevat erilaista tavoitetta. On otettava resurssit huomioon, aina on asetettava toimet tärkeysjärjestykseen. Kun kunta pitää yllä sen toimintakykyä, kehittää ja uudistaa sitä, sillä on mahdollisuus tehokkaaseen toimintaan muuttuvassa yhteiskunnassa. (Sinisalo 2021, 34.) Monilla kunnilla onkin kunnianhimoiset tavoitteet niiden ilmasto- ja ympäristötyössä. (Sinisalo 2021). Euran kunta on Satakunnan kunnista etulinjassa aloittamassa ympäristöohjelman laatimista ja sen jalkauttamista. On kuitenkin muistettava, että suunnittelu ja laatiminen eivät pienennä kasvihuonekaasupäästöjä. (Sinisalo 2021). Niiden systemaattinen jalkauttaminen ja toimeenpano ovat tekoja, joilla päästään tuloksiin. On siis oltava tietoa, jotta voidaan toimia. Kokonaisuuden hahmottaminen, tavoitteiden asetanta ja toimiminen niiden mukaan tuovat toivottavia tuloksia. Seurantajärjestelmät ja mittarit ovat osa ympäristöohjelman konkrettia.

2.1 Päätöksenteko kunnissa

Jokainen kunta rakentaa ja suunnittelee oman menestystarinansa itse. Kunnilla on erilaista osaamista ja omia vahvuuksia. Myös sen elinkaareissa on nousuja ja laskuja. Kunnat panostavat erilaisiin asioihin, luovat tavoitteitaan ja strategioitaan. Sillä on myös erilaisia työkaluja toimintoihinsa. Näistä työkaluista ja toimista päätetään yhdessä. (Lauslahti 2003, 21.) Kunnan organisaatio muodostuu valtuustosta, kunnanhallituksesta, toimialojen johtajista ja kunnanjohtajasta. Näiden lisäksi on lautakuntia. Kunnalla on virkamiehiä ja heistä koostuva organisaatio, joidenka tehtävänä on taata palvelujen saatavuus ja turvata laatu. Kunnan valtuusto käyttää ylintä päätöksentekovaltaa kunnassa. Kuntalaiset valitsevat sen jäsenet vaaleilla joka neljäs vuosi. (Lauslahti 2003, 45.) Syksyllä 2021 Euran kuntaan valittiin uusi valtuusto seuraavaksi neljävuotiskaudeksi.

Valtuusto tekee päätöksiä mm seuraavissa tehtävissä: se määrittelee periaatteet hallinnon järjestämisestä, toiminnan tavoitteista, taloudesta ja rahoituksesta ja hyväksyy talousarvion. Se valitsee tilintarkastajat ja hyväksyy tilinpäätöksen. Valtuusto myös

valitsee kunnanhallituksen. Tässä hallituksessa istuvat hallituksen jäsenet ja varajäsenet. Myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta kuuluvat valtuuston tehtäviin. Kunnanhallitus taas vastaa kunnan hallinnosta, talousasioista ja valmistelee päätökset valtuuston käsittelyyn, myös päätösten täytäntöönpanosta ja valvoo niiden laillisuutta. (Lauslahti 2003, 46.) ”Hallitus valvoo myös kunnan etua sekä käyttää edustus- ja puhevaltaa” (Lauslahti 2003, 46).

Lautakunnat ovat valtuuston asettamia. Usein kunnissa onkin mm koulu-, terveys-, tekninen-, ympäristö- ja sosiaalilautakunta. Nämä lautakunnat valmistelevat päätöksiä ja talousarvioita. (Lauslahti 2003, 46.) Kunnanjohtaja on kunnanhallituksen alainen, hän johtaa kunnan hallintoa. Kunnanjohtajan valitsee valtuusto. (Lauslahti 2003, 46).

Kuntalaiset voivat halutessaan osallistua kuntansa toimintaan vaikuttamalla erilaisissa järjestöissä, yhdistyksissä ja yhteisöissä ja valitsemalla valtuustonsa. Monessa kunnassa on aktiivisia osallistujia, jotka toiminnallaan haluavat osoittaa olevansa kiinnostunut kotikuntansa asioista. He voivat myös tehdä aloitteita <https://www.kuntalaisaloite.fi> -sivustolla. Tänä päivänä sosiaalinen media mahdollistaa monelle olla ajan tasalla kuntansa asioista helposti.

2.2 Kunnan ympäristöpolitiikka

Suomen hallitus on linjannut ilmasto- ja ympäristötoimet tärkeäksi osaksi kuntien ilmasto- ja ympäristöstrategiaa. Tässä työssä isoa osaa määrittelee raha. Kunnilla yleisesti on tahtotilaa, mutta rahat puuttuvat. Kunnilla on mahdollisuus hakea taloudellista tukea ympäristötoimiinsa esimerkiksi Ympäristöministeriön ja EU:n erilaisista avustushankkeista. Myös Euran kunnan ympäristötyön ytimessä ovat maankäyttöön liittyvät ratkaisut sekä kiertotalous ja ympäristökasvatus. Monen kunnan kiinteistöjä lämmitetään yhä osaksi vielä fossiilisella polttoaineella, halu olisi niistä luopua. Uudet investoinnit maksavat, ne vaativat suunnittelua ja rahaa. Kunnilla on iso rooli jäte- ja kiertotaloudessa ja mahdollisuus edistää mittavasti näitä toimia kestävämpään suuntaan. (Riipinen 2019.)

Satakunnassa kuntien ympäristöpolitiikkaa toteutetaan eri tasoilla. Sitä ohjaavat erilaiset sopimukset ja Euroopan Unionin asetukset, kansalliset tavoitteet. Satakunnan tasolla merkittävänä ohjenuorana toimii Satakuntaan laadittu Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030. Siinä kuvataan kattavasti toimenpiteet, tavoitteet ja painopisteet ilmastonmuutoksen hillintään. Lähtökohtana tässä oli valtakunnallinen energia- ja ilmastostrategia (EIS) sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU) sekä näiden soveltaminen maakuntaan. (Satakunnan ammattikorkeakoulu 2021.)

Euran ympäristöpolitiikan yleinen tavoite on ilmastonmuutoksen hillintä, luonnonmonimuotoisuuden säilyttäminen ja kiertotalouden edistäminen. Tavoitteena on tunnistaa ympäristövaikutuksia, sekä ennakoida toimista aiheutuvia vaikutuksia ympäristölle. Kaikessa tekemisessä huomioidaan ympäristönäkökulma, organisaatioiden ja yksilön arjen päivittäisissä perustoiminnoissa. (Sinisalo 2021). Tulevaisuuden tavoitteena on, että Eurassa säästetään luonnonvaroja, suojellaan luontoa ja hillitään kasvihuonekaasupäästöjä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää valmisteluja sekä valmistuvan ympäristöohjelman kytkemistä osaksi kuntastrategiaa ja -taloutta. Ympäristöpolitiikkaa on myös arvioitava monella tavalla. On seurattava toimien kehitystä ja luotava luotettava seurantajärjestelmä sekä mittarit, jotta voidaan nähdä positiivinen ja tavoiteltu suunta. (Sinisalo 2021.)

Lähtötietojen kirjaaminen on tärkeää, jotta voidaan havaita muutokset ja kehityksen suunta. On myös mahdollista, etteivät toimet edisty. Jos mittarit eivät ole riittävät tai ne ovat puutteelliset, ympäristövastuullinen toiminta ei tuo tuloksia. Tuloksien saaminen ja esittäminen kuntalaisille tai kunnan henkilökunnalle on tärkeää, jotta ympäristötoimiin saadaan vakuuttavuutta ja tätä kautta kertyy asiantuntemusta. Aineistoa on syytä dokumentoida tulevaisuutta varten tai esimerkiksi, jos kunnan organisaatiossa henkilö vaihtuu.

Pienien kuntien ongelmana usein on, ettei ympäristöasioiden hoitoon ole nimetty vastuhenkilöitä, uusien toimien lisääminen viranhaltijoiden vastuulle on hankalaa. Usein ongelmana on aika- ja rahapula. Tämä ongelma tuli esille valtakunnallisissa webinaareissa vuoden aikana. Monissa kunnissa ympäristötoimet lähtevät kuntalaisista. Kunnan organisaatiossa on ensiarvoisen tärkeää sitouttaa kunnan johto ympäristötoimiin.

Siitä olisi tehtävä vakiintunut tapa hoitaa asioita. Siksi asioiden kiinnostava esittäminen ja kiinnostuksen herättäminen on tärkeää. Kunnan johto voi omalla asenteellaan edistää tai jarruttaa ympäristöpolitiikkaa kunnassa. Jälleen palataan tärkeään tekijään eli tiedonjakamisen merkitykseen.

2.3 Kunnan ympäristövastuut

Ympäristövastuullisuus kunnassa voi tarkoittaa esimerkiksi luonnonvarojen huomioon ottamista kestävässä käytössä, luontoarvon ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja kuntalaisille turvallista ympäristöä. (Kuntaliiton www-sivut 2022). Vastuullisuus liittyy myös tapaan toimia ja se viestii arvoista muille. Kunnan näkökulmasta se voisi tarkoittaa esimerkiksi eri toimialasektorien koko elinkaarta. Ruuantuotannossa syntyy kasvihuonekaasupäästöjä, samoin maataloudessa. Tarvitaan molempia ja kunta tarvitsee molempia. (Sinisalo 2021.) Kunta osaltaan voi tehdä hankinnoissaan suunnitelmat ja tavoitteet esimerkiksi ruokahävikin puolittamisessa. Tai se voi suunnitella logistiikan niin tehokkaaksi, että päästöjä voidaan vähentää. Se voi solmia energiatehokkuussopimuksen ja tavoitella tomissaan vähäpäästöisyyttä. Ympäristövastuullisuus on tapa toimia, se on myös sitoutumista.

Vastuut liittyvät myös lainsäädäntöön. Kunnan velvollisuutena on huolehtia ympäristöterveydenhuollosta ja että niitä noudatetaan kunnan alueella. Kunnille on laadittu valvontasuunnitelma ja sitä kautta erityyppisiä tarkastuksia ja valvontaa suoritetaan. (Kuntaliiton www-sivut 2022.) Kuntia velvoittaa myös ympäristösuojelulaki, joka pääpiirteittäin tarkoittaa seuraavaa:

”1) ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja;

2) turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävästä kehityksestä sekä torjua ilmastonmuutosta;

- 3) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja niistä aiheutuvaa haittaa sekä ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia;
- 4) tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioimista kokonaisuutena; sekä
- 5) parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.” (Ympäristönsuojelulaki 527/2014, 1§.)

3 EURAN KUNTA

Eura sijaitsee eteläisessä Satakunnassa, Pyhäjärven kupeessa. Se on perustettu vuonna 1866, se on tunnettu esihistoriastaan ja se on yksi Suomen teollistuneimmista kunnista. Eura sijaitsee lähellä isompia kaupunkeja. Harjavaltaan on 22 km, Raumalle 35 km ja Poriin 50 km. Suomen kolmeen suurimpaan kaupunkiin ei myöskään ole pitkä matka: Turkuun vain 90 km, Tampereelle 110 km ja Helsinkiin 210 km. Kuntaliitoksen myötä siihen on liitetty vuonna 1970 Honkilahti ja Hinnerjoki sekä vuonna 2009 Kiukaisten kunta. (Euran kunnan www-sivut 2022.)

3.1 Kunnan historia

Euran kunnan historiaa on tutkittu kivikaudelle asti. Sieltä voidaan löytää mielenkiintoisia yhtymäkohtia aina tähän päivään saakka. Euran esihistoria on mielenkiintoinen Suomen mittapuussakin. Jo niinä aikoina on havaittu ihmisten harjoittavan kiertotaloutta, jonka moderni ihminen unohti, kunnes taas on muistanut asian tärkeyden, kuten seuraavassa tekstissä ilmenee. Myös ilmastonäkökulmia on jo tuolloin otettu huomioon, joten Euran esihistorialla on yllättäviä yhtymäkohtia ympäristöohjelmaan.

KIVIKAUSI (7000 - 1500 eKr) Euran alue alkoi kohota merestä viimeisen jääkauden jälkeen, noin 9000 vuotta sitten. Ensimmäiset asukkaat sinne saapuivat noin 7000 vuotta sitten. Tämän ajan löydöksiä ovat olleet taltat ja kirveet. Kivikauden asumukset olivat kevytrakenteisia, ihmiset pystyivät asumaan niissä, koska oletettavasti ilmasto oli silloin hieman lämpimämpi kuin nyt. Ulkotyöt olivat metsästystä, kalastusta ja työkalujen valmistusta. Elinkeinona pyynti ja aloitteleva maanviljelys. (Euran kunnan www-sivut 2022 c.)

Eura tunnetaan nykyäänkin maaseutukuntana. Se on vahva maanviljelys- ja maatalouskunta, sen tasaiset, viljavat ja vauraat pellot ovat maalajiltaan juuri sopivia maanviljelykseen ja viljankasvatukseen.

PRONSSIKAUSI (1500 eKr-500 eKr) ja tämän aikakauden tunnusmerkkejä olivat länsirannikon yhteydet Etelä-Skandinaviaan. Uuden saapuneen väestön mukana tulivat mm pronssiesineet. Maanviljelys ja karjanhoito vahvistuivat elinkeinona. Pronssikauden muinaisjäännöksinä tunnetaan mm Euran alueelta löydetty poikkeuksellisen suuret, kasatut hautaröykkiöt, hiidenkiukaat. Pohjoismaiden suurin röykkiö on Panellian Kuninkaanhautaus, josta löydettiin mm miekka, kirveitä ja partaveitsiä. (Euran kunnan www-sivut 2022c.)

Tuhansia vuosia sitten elinkeinona voimistunut maatalous on edelleen paikkakunnalla voimissaan ja monet ihmiset saavat siitä nykyäänkin alueella elantonsa.

RAUTAKAUSI (500 eKr- 1150 jKr) Tällä rautakaudella ilmasto viileni, joten tältä ajalta on tehty selkeästi vähemmän erilaisia löytöjä. Eli ilmastohavaintoja tuolta ajalta on tutkittu. Kansa köyhtyi, rikkoutuneet työkalut ja esineet korjattiin ja otettiin uudelleen käyttöön. Tältä ajalta Suomen suurin löydös on Harolasta. Rautakaudella kalastus, maanviljelys ja karjanhoito olivat pääelinkeinoja. (Euran kunnan www-sivut 2022c.)

Jo rautakauden aikaan on huomattu, että kiertotalous on kannattavaa. Se ei suinkaan ole meidän aikamme ihmisten keksintöä, vaan vanhoja työ- ja käyttöesineitä on korjattu ja huollettu uusiokäyttöön jo rautakaudella. Voitaisiin jopa ajatella, että perintönä alueen rautakaudelta, kiertotalousteemaa jatkavat nyt tämän ajan ihmiset alueellaan ja samoin maataloutta, muinaisajoilta jatkumona.

Kivikaudelta tähän aikaan, ihmiset arvostavat ympäristössään erilaisia asioita. Vuosisatojen, vuosituhansien saatossa Eurankin (Helander & Koivikko 1973) ympäristö on muuttunut valtavasti. Ihminen myös vaikuttaa ja muokkaa luontoa ja ympäristöään. Joka tapauksessa ihminen ei voi toimia tai elää ilman luontoa ja ympäristöä. Toimintansa seuraukset ja vaikutukset ovat kiistattomat. Ympäristö merkitsee ihmisille eri asioita. Toiset ovat saaneet siitä elinkeinonsa. Maanviljelys onkin Eurassa edelleen arvostetussa asemassa. Tasaiset ja kivettömät pellot hallitsevat Euraan tultaessa sen maisemia. Vielä 2020 -luvulla Euran elinvoima perustuu sen vanhimpiin mahtitekijöihin: maatalouteen ja teollisuuteen. Kauttuale perustettiin rautaruukki vuonna 1689, ja teollista toimintaa on harjoitettu siitä lähtien. (Helander & Koivikko 1973.)

3.2 Kuntalaiset

Suomessa on 309 kuntaa vuonna 2022 ja näistä 107 käyttää kaupunki -nimitystä. Yleisesti Suomessa kunnat ovat kooltaan melko pieniä. Keskiarvo asukasluvusta kunnassa oli noin 17850 asukasta vuonna 2020. (Kuntaliitto www-sivut 2022.) Euran kunnan asukasluku on vuonna 2022 11483. Samaan aikaan koko Suomen väkiluku on 5 533 793. (Tilastokeskus www-sivut 2022a.) Tilastokeskuksen ikärakennetaulukosta näkee, että sen asukkaista suurin osa ovat työikäisiä 19-64 -vuotiaita.

Taulukko 1. Euran kunnan väestöosuusjärjestelmän ikärakenne 31.12.2020. (Tilastokeskus 2021)

yht.	0-5 v.	6 v.	7-12 v.	13-15v	16-18v	19-64v	65-74v	75-84v
11483	571	131	782	408	405	5925	1798	1017

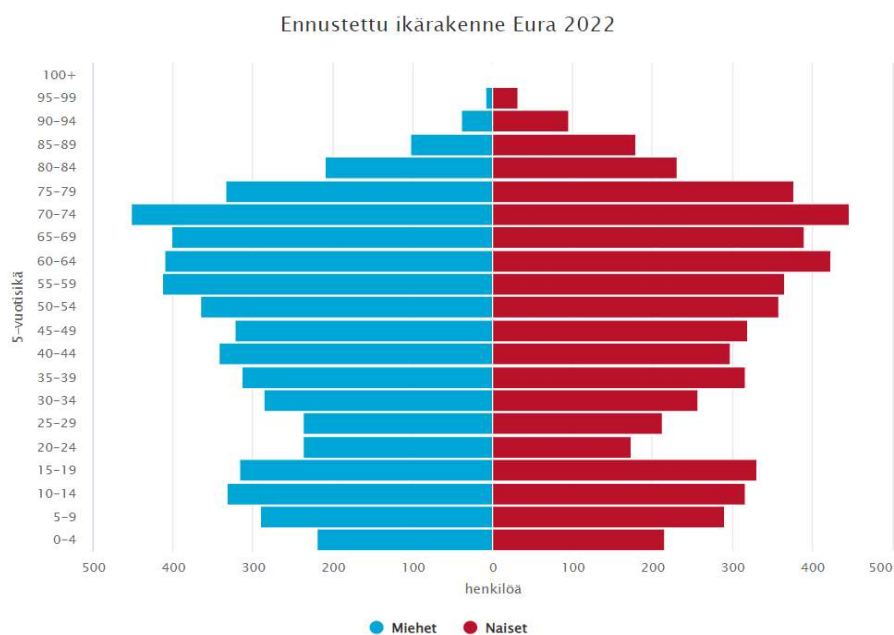
Taulukosta 1 voidaan havaita, että vuonna 2020 Euran väestöstä suurin osa on työikäistä, 19 – 64 vuotiaita. Lasten osuus on huolestuttavan pieni. Tästä voidaan ennustaa, että tulevaisuudessa eläkeläisiä tulee olemaan suurin osa, kun työikäiset jäävät vuosien varrella eläkkeelle. Tulevaisuudessa ihmisten elinikä pitenee. Työikäisten väestö tulee valtakunnallisesti pienenemään nykyisestään. Myös huoltosuhde (eli lasten ja vanhusten määrän suhde työikäisiin. Jos työssäkäyviä on 100, huollettavia on esimerkiksi 50.) tulee nousemaan jyrkästi, kun isot ikäluokat (1940-luvulla syntyneet) ovat jääneet eläkkeelle. On ennustettu, että huoltosuhde olisi vuonna 2025 jo 70, vuonna 2032 se nousisi 74:een ja sen jälkeen se hieman alkaisi hidastua. (Tilastokeskuksen www-sivut 2022.)

Taulukko 2 Väestöennuste vuoteen 2040. Tilastokeskus 2022.

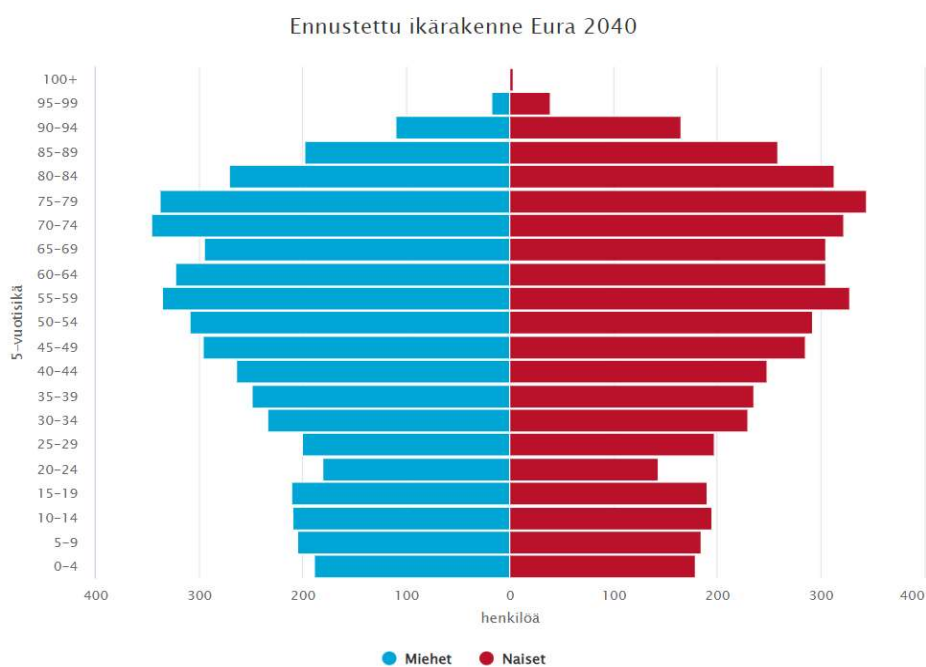
	Vuosi					
	2003	2005	2010	2020	2030	2040
Koko maa - Hela landet	5 219 732	5 247 014	5 309 656	5 411 566	5 442 841	5 366 889
Satakunta - Satakunta	234 777	233 246	230 272	226 319	222 165	214 793
Eura	9 371	9 328	9 250	9 124	8 948	8 659

Taulukosta 2 on nähtävillä koko maan väestöennuste vuoteen 2040, Satakunnan sekä Euran. Koko maassa havaitaan pientä kasvua, kun taas Satakunta sekä Eura ovat väestöluvultaan pienentymässä vuoteen 2040. Taulukossa 2 on vuoden 2020 kohdalla Euran väkiluku pienempi kuin taulukossa 1. Lukujen eroavaisuuteen ilmeisesti vaikuttaa Kiukaisten väestön osuus tai sen puuttuminen. Taulukosta on kuitenkin nähtävissä Satakunnan ja Euran samansuuntainen väestönkehitys.

Taulukko 3 Ennustettu ikärakenne Eurassa vuonna 2022. Kuntaliitto 2019.

Taulukko 4. Ennustettu ikärakenne Eura 2040. (Kuntaliiton www-sivut 2019)

Edellä olevasta taulukosta 4 on nähtävillä ennustettu väestön ikäjakauma Eurassa va-
jaan 20 vuoden kuluttua. Ennusteesta voi havaita, että ikärakenne ja sitä kautta

huoltosuhde muuttuu. Selkeästi eniten kuntalaisissa on 55-79 vuotiaita. Tässä on nähtävissä väestön muutokset. Kunnan elinvoimaisuus, kehittyminen sekä ympäristöarvot nousevat entistäkin tärkeämmiksi.

3.3 Ympäristö nykytila

Tämän ympäristöohjelman laatimisen alussa pohdittiin sitä, miten ihmiset kokevat ympäristöään, millainen merkitys sillä on heille tai miten se vaikuttaa heidän elämäänsä. Ilmastonmuutos on osaltaan tämän ajan huolenaihe. Se käynnistä erilaisia tekoja ja toimia, koska ihmiset havahtuvat sen vaikutuksiin. Jotkut kokevat, että tämän ajan ihmiset ovat erkaantuneet luonnosta. Kuitenkin ihminen on jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Myös kunnissa pohditaan, miten kunnan elinvoimaisuutta voitaisiin lisätä tai kohentaa. Elinvoimaisuuteen liitetään paljon asioita, mutta myös terve ja viihtyisä ympäristö on osa sitä. Oli asuinpaikka pieni tai iso, ihminen havainnoi ympäristöään, saa siltä informaatiota (esimerkiksi säiden vaihtelut), arvioi ja ennakoii sitä. Ihmisen ja luonnon välillä on paljon vuorovaikutusta. Luonnon merkitys ihmisille huomataan, kun koetaan luonnonkatastrofeja tai -kriisejä. Siksi on tärkeää tietää, mitä ympäristölle kuuluu nyt.

Satakunnan maakuntaohjelma 2022-2025 edellyttää myös ympäristövaikutusten arviointia. Laki tavoittelee ympäristövaikutusten arvioinnin edistämistä ja huomioi viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua sekä parantaa asukkaiden tiedon- saantia ja antaa mahdollisuuden osallistua ja edistää kestävästä kehitystä. Yleisesti Satakunnassa alue- ja yhdyskuntarakenne on monipuolinen, Eurassa vesistöjä ja jokilaaksoja taajamineen. Alue tarjoaa monipuoliset edellytykset asumiseen, työhön sekä palvelu- ja luontohakuisuuteen, jotta on mahdollista toteuttaa erilaisia elämäntyyliä. Joukkoliikenteen taso on Eurassa heikko. Se tuli esille mm kuntakyselyssä. Loma-asumuksia Eurassa on Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 ollut 1346 kpl. Satakunnassa ydinmaaseutualueita ovat Eura, Huittinen ja Kankaanpää. Peruselementteinä maisemassa ovat pelto, metsä ja vesi. Eurassa tasaiset peltomaisemat ovat hallitsevia. Pyhäjärvi ja muut lähijärvet ovat maiseman tärkeitä elementtejä. Maakunnassa ja myös Eurassa on monimuotoista luontoa ja rikasta kulttuuriperintöä, ne ovat

elinympäristössä selkeitä vahvuustekijöitä. Eurassa pellot ja metsät ovat hyväkasvuisia ja tuottoisia. Yleisesti ottaen ilmanlaatu on hyvää, elinympäristö on viihtyisä ja terveellinen. Vesistöt tarjoavat monipuolisia käyttö- ja virkistysmahdollisuuksia. Kuten monella muullakin paikkakunnalla, haasteet liittyvät ilmastonmuutokseen, luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen (luontokato) ja esimerkiksi vesistöjen rehevöitymisen haasteisiin. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ovat sään ääri-ilmiöt, mikä osaltaan voi kasvattaa esimerkiksi tulvariskiä. Myös rehevöityminen, lämpötilan nousu, lisääntyneet sateet ovat osaltaan muuttamassa lajiston elinolosuhteita. Mikromuovit ja lääkejäämät ja niiden tuomat riskit vesistöihin ovat haaste ja ylläpitävät ympäristöriskiä. (Satakunnan maakuntaohjelma 2022-2025.)

4 EURAN KUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA

Kuntien ympäristöohjelmissa suunnitellaan lähivuosien tavoitteet ympäristötyölle. Niissä otetaan kantaa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja rakennetaan teemakohtaiset toimenpide-ehdotukset ilmastonmuutoksen hillintään kunnassa sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Sillä halutaan edistää kestävästä suunnittelusta ja yhdyskuntarakennetta sekä ottaa kantaa energiatehokkuuteen ja sen tehostamiseen. Ympäristöohjelma on yhteistyötä eri tahojen kanssa ja parhaimmillaan se innostaa kuntalaisia mukaan sekä kannustaa ja innostaa toimimaan kestävästi myös kotitalouksissa. (Sinisalo 2021.) Ohjelmasta on tarkoitus rakentaa kokonaisuus, josta jokainen voi ottaa itselleen oman tavan toimia. On tärkeää jakaa tietoa ja viestiä kunnan tekemisistä, jotta kuntalaisille tarjoutuu mahdollisuus esimerkiksi osallistua toimintaan. Varautuminen ja sopeutuminen ilmastonmuutoksen tuomiin muutoksiin on otettava huomioon myös turvallisuutta ajatellen tai on hyvä tiedottaa energiansäästämahdollisuuksista, tehostamisesta ja säästöistä.

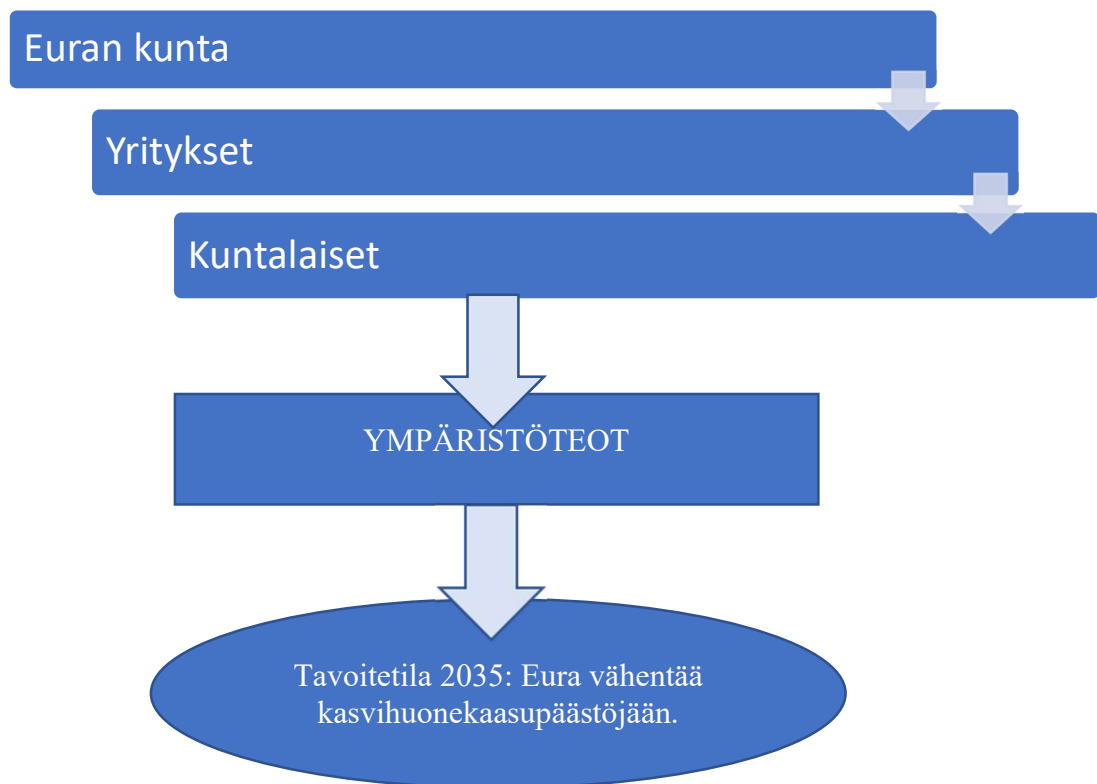
Tärkeää on ymmärtää, että vastuu kuuluu kaikille ja ympäristönsuojelu on kaikkien yhteistä työtä. Ympäristöohjelmasta tehdään helppolukuinen ja selkeä, joka kannustaa ja innostaa toimimaan ja jakaa tietoa helposti. Sen yksi tavoite on lisätä kuntalaisten omaehtoista toimintaa ympäristön hyväksi. Kun jokainen tekee jotakin, pienistä teoilla päästään suuriin vaikutuksiin.

Uusi ilmastolaki astuu voimaan 1.7.2022 ja ilmastolakia täydennetään syksyllä kuntien ilmastosuunnitelmilla. ”Syksyllä 2021 hallitus linjasi budjettineuvotteluissa, että lainsäädäntöön lisätään velvoite kunnille, seuduille tai maakunnille laatia ilmastosuunnitelmat.” (Valtioneuvoston [www-sivut 2022](#).) Lain tavoitteena on, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään vuonna 2035. Satakunnassa on 16 kuntaa (Satakuntaliiton [www-sivut 2022](#)) ja näistä Eura on etulinjassa laatimassa ympäristöohjelmaansa.

4.1 Ympäristöohjelman tavoitteet

Ympäristöohjelman isona tavoitteena on ympäristönsuojelu. Se osaltaan tähtää siihen, että Eura pyrkii toimillaan edistämään kunnan luonnonympäristön ja monimuotoisuuden säilyttämistä turvallisena, terveenä ja viihtyisenä. Samalla kunta kehittää sen toimintaa ympäristöohjelman tavoitteiden mukaiseksi ja että lähiympäristö tukee asukkaiden tarpeita ja terveyttä sekä edistää ja lisää luonnossa viihtymistä. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ovat kärkitavoitteita, joihin ympäristöohjelman toimenpiteet tähtäävät.

Kiertotaloutta kehittämällä ja edistämällä lähes jokaisella on mahdollisuus toimia. Kiertotalous tarjoaa laajoja mahdollisuuksia kunnalle, yrityksille ja asukkaille vauhdittamaan kestävää arkea ja kulutusta. Kiertotalouden edistäminen on valittu kolmeen päätavoitteeseen mukaan, koska se antaa mahdollisuuden pieniin ja myös isoihin ympäristötekoihin. Isossa kuvassa visiona on, että ”Eura – elinvoimainen mahdollistaja” on tunnettu tehokkaasta kiertotalousosaamisestaan ja rohkeista ratkaisuksistaan kehittää kiertotalouden mahdollisuuksia kunnassa ja kuntalaisten hyväksi. Kiertotalous on usein konkreettista tekemistä ja sen avulla on helppo mahdollisuus saavuttaa myös taloudellista kestävyyttä, sosiaalisuutta ja kustannussäästöjä.

Kuva 2. Kun kaikki kunnassa osallistuvat ympäristötekoihin, sillä päästään tavoitteisiin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.

4.2 Työmenetelmät

Ympäristöohjelman laatiminen on ollut vuoden projekti. Se vaatii valmistautumista sekä etukäteissuunnittelua ja aikataulutusta. Ympäristöohjelmaan tehdään rajaukset ja päätetään työn laajuudesta sekä suunnitellaan, miten työ etenee. Tavoitteiden asettamisen jälkeen tehdään suunnitelma, miten tavoitteisiin päästään. On ensiarvoisen tärkeää päättää työmenetelmät jo alkuvaiheessa näin laajassa työssä. Jotta tavoitteisiin päästään, monipuoliset työmenetelmät tuovat halutun tuloksen. Myös yhteistyö ja osallistaminen korostuvat ympäristöohjelman laatimisessa.

Työmenetelminä ovat olleet laajamittainen tiedonhaku kirjallisuudesta, internetistä, julkaisuista, raporteista, artikkeleista, uutisista, tutkimuksista ja historiasta.

Tiedonhaku sinänsä vaatii perehtymistä ja osaamista. Vuodenmittaisessa projektissa on ollut erinomaista huomata, miten tiedonhaku prosessina kehittyy ja nopeutuu.

Kunnan tilaama työ, jonka voi ladata tulevaisuudessa kunnan verkkosivuilta, on ulko-asultaan houkutteleva, visuaalinen ja värikäs. Valokuvat ja kuvamateriaali on hankittu valokuvaamalla ja kulkemalla Euran alueella, luonnossa ja ympäristössä, kävellen sekä autolla ja veneellä.

Korona-aika on mahdollistanut valtakunnallisella tasolla webinaareihin osallistumisen. Webinaarit aiheiltaan ovat olleet Keskon ja Motivan yhteiswebinaari vuoden hävikkiteoista, Kuntaliiton järjestämä kaksipäiväinen Kuntamarkkinat -webinaari, Ympäristöministeriön Kestävä kaupunki hankeinfo, Motivan energiatehokkuuden aamupäivä, Kuntaliiton järjestämä Kuntapäätäjien työkalut kunnan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi, Satakuntaliiton järjestämä Satakunnan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä, Ilmastotalkoot Satakunnassa, Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027, Kestävä kaupunki, Circwaste uudelleenkäyttö -tapahtuma verkossa, Ympäristöministeriön kuntien ilmastosuunnitelmat sekä webinaari Kuntien ilmasto – ja kiertotaloushankkeet -info.

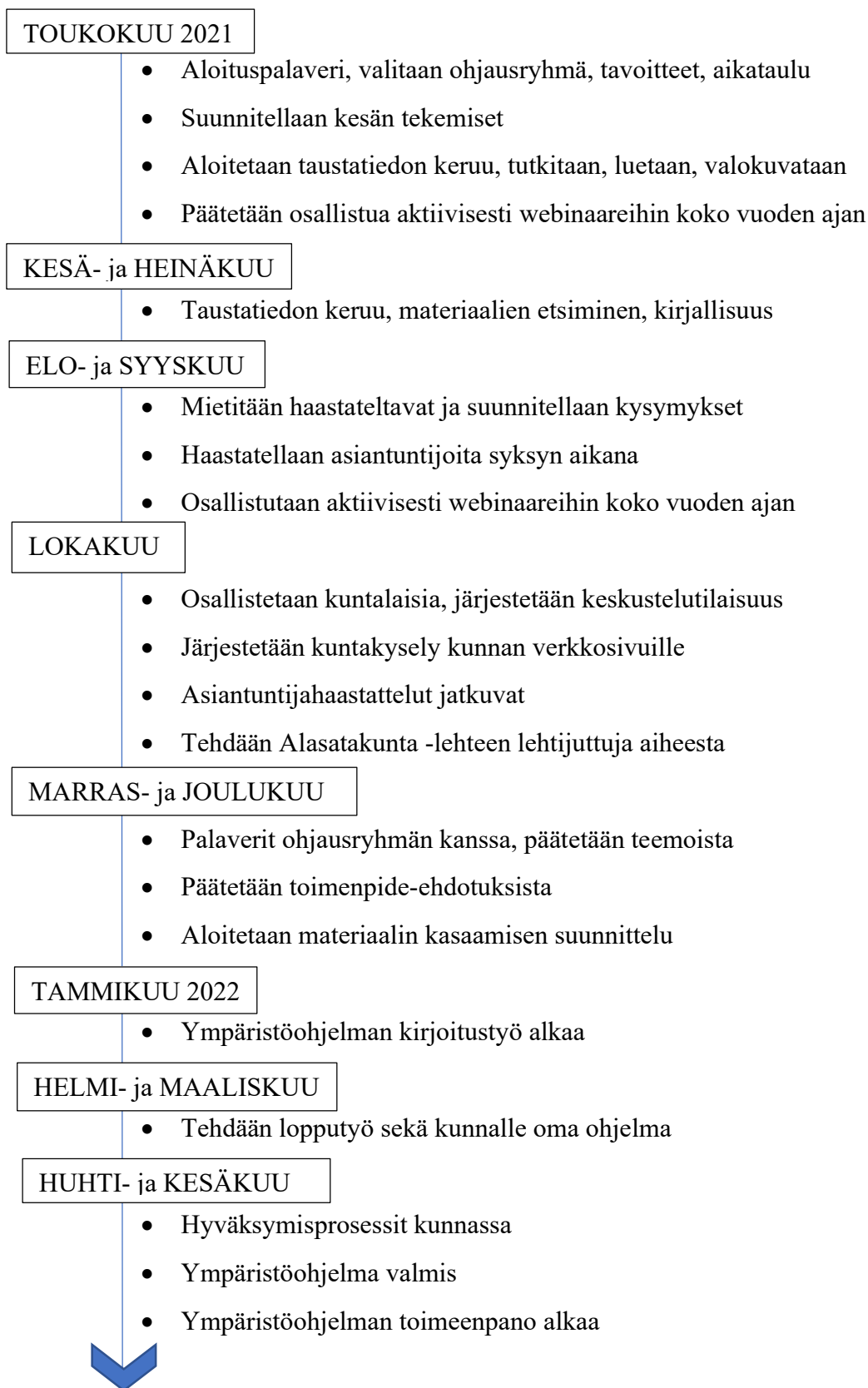
Haastattelut ovat olleet merkittävä osa ympäristöohjelman laatimista. Asiantuntija-haastattelut on koettu koko projektin yhtenä merkittävimmistä osioista. Kaikki haastateltavat tulivat mielellään haastateltaviksi ja kokivat vaikuttamisen mahdollisuuden siinä. Haastateltavien paikallisuus oli tärkeää, koska heillä oli näkemystä paikallisuustasolla sekä tulevaisuuden kehitysnäkymiä kuin yhteistyömahdollisuuksia.

Kuntalaisille suunnattu verkkokysely kunnan sivustolla yllätti vastaajien määrällä sekä vastausten laadulla positiivisesti. Se on tehokas keino osallistaa kuntalaisia pienellä vaivalla. Tämä kysely toi hyvin esille vastauksissa sen, että ympäristöohjelman laatiminen oli odotettu teko kuntaan. Kuntalaisten vastauksia on tämän opinnäytetyön liitteenä.

Ympäristöohjelman laatiminen kiinnosti myös paikallista mediaa ja lehtijuttuja aiheesta tehtiin kaksi. Kuntalaisille suunnattu keskustelutilaisuus on hyvä tapa osallistaa ja tiedottaa kuntalaisia. Myös tulevaisuudessa on suunniteltu järjestettäväksi ympäristöaiheisia luentotilaisuuksia paikallisella tasolla sekä erilaisten tapahtumien yhteyteen.

Työmenetelmiä on hyvä kehittää ja uudistaa. Kun ympäristöohjelma on laadittu, sen toimeenpano edellyttää uusia työtapoja tälläkin saralla. Alusta lähtien on otettava aktiivinen ote yleensä toimintakulttuuriin ja vuorovaikutukseen. Uusien toimintamallien ennakkoluuloton kokeilu on tarpeen, koska näin voidaan saada kokemuksia ja uusia käytänteitä. Seuraavassa aikajanassa on esitelty tärkeimmät virstanpylväät ympäristöohjelman laatimisen aikana.

Taulukko 5 Ympäristöohjelman laatimisen aikajana 2021-2022.

4.2.1 Taustatiedon keruu

Koska laatimistyö on pitkä prosessi, on ensin mietittävä vaiheet ja aikataulut, tehtävä suunnitelma. Kun kuntaan laaditaan sen ensimmäistä ympäristöohjelmaa, liikkeelle lähdetään taustatiedon keruusta. Millainen kunta on kyseessä, millainen sen kuntastrategia on, onko kunnalla jotakin merkittävää historiaa, jolla olisi yhtymäkohtia nykyhetkeen, millaisia maisemia siellä on. Tutustuminen muiden kuntien ympäristöohjelmiin on hyvä lähtökohta aloittaa työskentely. Kun lukee pienien ja isojen kaupunkien ohjelmia, alkaa muodostua kuva siitä, mitä ympäristöohjelmalla halutaan tuoda esiin. Haastattelut ovat tärkeässä roolissa, koska alueen yrittäjillä ja päättäjillä on hyviä näkemyksiä ja myös halu kehittää omaa kuntaansa.

4.2.2 Haastateltavat

Ympäristöohjelman laatimiseen kuului haastattelukierros, jossa haastateltiin energia-alan ja teollisuuden edustajia, paikallisia kiertotalouden toimijoita ja edustajia, yrittäjiä, asiantuntijoita, kunnan viranhaltijoita ja kuntapäättäjiä. Tällä menetelmällä saatiin hyvin tietoa ja osallistutettua alueen toimijoita. Haastateltaville suunniteltiin etukäteen tarkennettuja kysymyksiä heidän omaan alaansa liittyen ja miten sitä voitiin yhdistää kunnan ympäristöohjelmaan. Haastateltavilta myös kysyttiin mielipiteitä ja neuvoja, myös tulevaisuuden näkymiä. Haastateltavat toivat hyvin esille mm odotuksiaan ympäristöohjelmasta.

4.2.3 Kokoukset

Ympäristöohjelmalle nimettiin ohjausryhmä heti alkuun. Siihen kuuluivat asiantuntijoita monelta toimialasektorilta: kunnan ympäristöylitarkastaja, Pyhäjärvi-Instituutin asiantuntija, Euran kunnan viranhaltija, kunnan lääkäri ja kunnan koulun rehtori. Ohjausryhmän tehtävänä oli kokoontua vuoden aikana muutaman kerran, kommentoida valmistuvaa ympäristöohjelmaa ja antaa siihen asiantuntija-apua. Näihin palavereihin valmisteltiin etukäteen aineisto, joka käytiin kokouksessa läpi. Ohjausryhmän

kanssa pohdittiin jo valmisteltua materiaalia ja haettiin uusia näkökulmia niihin. Myös ympäristöohjelman teemat hyväksyttiin ohjausryhmällä. Kun ohjelmaan valikoitui yhdeksän teemaa, koki ohjausryhmä sen liian isoksi määräksi. Todettiin, että ohjelmaa on hyvä rajata. Ohjausryhmä valitsi näistä yhdeksästä teemasta viisi ja niille rakennetaan tämän laadittavan ympäristöohjelman puitteissa toimenpide-ehdotukset.

4.2.4 Kuntakysely

Euran kunnassa järjestettiin ympäristöohjelmaan liittyen kuntalaiskysely kuntalaisille lokakuussa 2021. Kysely oli kunnan verkkosivuilla ja siihen oli mahdollisuus vastata kahden viikon ajan. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa kuntalaisten ajatuksia ja mielipiteitä ilmastomuutoksesta ja ympäristön tilasta. Myös halukkuutta osallistua arjen tekoihin kysyttiin. Kyselyssä vastattiin seitsemään kohtaan. Kuntalaiskyselyn kysymykset olivat:

1. Oletko huolissasi ilmastomuutoksesta? (vastaajien määrä 66)
2. Oletko huolissasi ympäristön tilasta Eurassa? (vastaajien määrä 65)
3. Tehdäänkö Eurassa riittävästi työtä ilmastomuutoksen hillintään ja luonnon suojelemiseksi? (vastaajien määrä 66)
4. Mihin ympäristöasioihin Eurassa mielestäsi pitäisi panostaa? Voit valita kolme tärkeimmäksi katsomaasi asiaa. (vastaajien määrä 66)
5. Mitkä ovat mielestäsi suurimmat ympäristösuojelun haasteet tai mahdollisuudet Eurassa? (vastaajien määrä 42)
6. Mitä arkisia pieniä tekoja olet itse valmis tekemään tai muuttamaan omaa toiminnassasi ilmastomuutoksen hillitsemiseksi? (vastaajien määrä 44)
7. Terveisesi ympäristötyöryhmälle. (vastaajien määrä 32)

Vastauksista voitiin selvästi todeta, että kuntalaiset olivat huolissaan ympäristönsä tilasta. Kysymykseen numero yksi vastaajat vastasivat näin:

Taulukko 6 Kuntakyselyn kysymys: Oletko huolissasi ilmastonmuutoksesta.

	n	Prosentti
Kyllä	49	74,2%
En	11	16,7%
En osaa sanoa	6	9,1%

Jopa yli 74% vastanneista ilmoittivat olevansa huolissaan ilmastonmuutoksesta. Ympäristöohjelman laatiminen on siis ajankohtainen myös kuntakyselyn tulosten mukaan. Voidaan ajatella, että kuntalaiset jopa odottavat, että kunnassa olisi ympäristöohjelma.

Taulukko 7 Kuntakyselyn kysymys: Oletko huolissasi ympäristön tilasta Eurassa.

	n	Prosentti
Kyllä	46	70,8%
En	14	21,5%
En osaa sanoa	5	7,7%

Hieman yli 70% vastanneista ilmoittivat olevansa huolissaan Euran ympäristön tilasta. Tämä on korkea prosenttiosuus, joten tämän kuntakyselyn tulosten valossa on odotettua, että kuntalaisilla olisi kiinnostusta osallistua ilmastonmuutoksen hillintään ja sitä kautta arjen pieniin ympäristötekoihin. On tärkeää osata ohjata ympäristötoimet oikeisiin ja eniten työtä vaativiin toimiin. Kun tuloksia aletaan saada, se yleensä motivoi jatkamaan toimintaa.

Taulukko 8 Kuntakyselyn kysymys: Tehdäänkö Eurassa riittävästi työtä ilmastomuutoksen hillintään ja luonnon suojelemiseksi.

	n	Prosentti
Kyllä	13	19,7%
Ei	33	50,0%
En osaa sanoa	20	30,3%

Puolet vastanneista oli sitä mieltä, että ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sekä luonnon suojelemiseksi ei tehdä riittävästi työtä. Tässä on hyvä lähtökohta muutoksen aloittamiseen ja parantamiseen. On toivottavaa, että valmistuva ympäristöohjelma toisi lisätietoa, jota kuntaan kaivataan.

Taulukko 9 Kuntakyselyn kysymys. Mihin ympäristöasioihin Eurassa mielestäsi pitäisi panostaa. Voit valita kolme tärkeimmäksi katsomaasi asiaa.

	n	Prosentti
luonnonsuojelu	12	18,2%
ympäristökasvatus	27	40,9%
energiatehokkuus ja uusiutuva energia	28	42,4%
kiertotalous ja jätteen lajittelu	43	65,2%
ruokahävikin vähentäminen	26	39,4%
liikenne	9	13,6%
kuluttaminen kestävämmäksi	13	19,7%
hyvinvointi, terveys ja turvallisuus	22	33,3%
muu, mikä	4	6,1%

Suurin kannatus vastanneiden mielestä oli kiertotalous ja jätteen lajittelu. Kuntalaisilla on siis odotuksia, että kiertotaloutta kunnassa kehitettäisiin. Kolme seuraavaa olivat hyvin tasaista eli energiatehokkuus ja uusiutuva energia, ympäristökasvatus ja

ruokahävikin vähentäminen. Liikenne oli vastaajien mielestä pienin osa-alue, mihin Eurassa olisi panostettava ympäristöasian näkökulmasta.

Kysymyksissä numero 5-7 pyydettiin kommentoimaan ja kertomaan oma mielipide. Vastaukset näihin ovat tämän opinnäytetyön Liite -osiossa.

4.3 Ympäristöohjelman teemat

Euran ympäristövastuulliset toimenpiteet on esitelty teemoittain. Näitä teemoja on yhdeksän: kestävät hankinnat, jäte- ja kiertotalous, energiatehokkuus ja uusiutuva energia, yhdyskuntatekniset asiat, liikenne, ympäristökasvatus/hyvinvointi/terveys, luonnon monimuotoisuus, puhtaat vedet ja sopeutuminen ja varautuminen. Pääpaino toimenpiteissä tulee olemaan viidessä kärkiteemassa, joiden toimenpide-ehdotuksia tullaan jalkauttamaan ympäristöohjelman valmistumisen jälkeen. Nämä viisi ovat kestävät hankinnat, jäte- ja kiertotalous, energiatehokkuus ja uusiutuva energia, yhdyskuntatekniset asiat ja ympäristökasvatus/hyvinvointi/terveys.

4.3.1 Kestävät hankinnat

Kestävillä hankinnoilla on mahdollisuus lisätä kunnan elinvoimaisuutta. Kunnilla on vaikutuksen avaimet kädessään tehdessään hankintoja omaan kuntaansa. Kunnan hankinnoissa tahdin määrittelee usein eurot, olisi kuitenkin tärkeä tiedostaa, että hankintalainsäädännöllä tavoitellaan monia muitakin asioita. Euran kunnalla olisi hyvät mahdollisuuden lähteä neuvottelemaan yhteistyömahdollisuuksista ja lainaustoiminnasta naapurikuntien kanssa. Sillä voidaan toteuttaa ympäristönäkökulmaa, mutta myös huomioida sosiaaliset- ja innovatiiviset näkökulmat. Hyvän hankintalain toteuttamisen toimintatapana on laatia oma hankintastrategia, jossa linjataan hankinnoille tavoitteet. (Kideve Kittilän elinkeinotoimen yksikön [www-sivut](http://www.sivut) 2022.)

Hankinnoissa yleensä on alettu huomioida kestävyyttä. Se on otettu jo monella kunnalla tavoitteeksi ja siksi hankintakoulutusta tai -osaamista on lisätty. Kun ostetaan

tavara, voidaan kartoittaa, onko sitä saatavilla esimerkiksi lähempää, tai onko sellaista vaihtoehtoa, jossa olisi käytetty esim uusiomuovia. Yhteishankinnoilla voidaan huomioida mm kuljetuskustannuksia, jolla on vaikutuksia päästöjen vähenemiseen.

Hankintaosaamista onkin syytä päivittää ja kouluttaa hankkijahenkilöitä kestävään päätöksentekoon. Hankintaosaamisen päivitys on tärkeää ja siinä yhteydessä esimerkiksi huomata tarve ohjeistukselle ja eri käytänteiden läpikäyntiin. Usein pienissä kunnissa on haasteena, että hankintoja (palvelunosto tai tavara) ei tehdä yhden hankintapäällikön toimesta, vaan hankintoja tekevät kaikki muiden tehtävien ohessa. Siksi hankintaan olisi hyvä laatia yleispätevä, kestävää ajattelua tukeva hankintarunko. (Hankintakeinon www-sivut 2021.)

Kestävä hankinta ottaa huomioon ympäristö-, sosiaaliset- ja taloudelliset näkökulmat. Ne ovat tavaroita ja palveluita, jotka kuormittavat ympäristöä vähemmän, edistävät sosiaalista hyvinvointia ja rahaa säästyy elinkaariajattelun seurauksena. (Hankintakeinon www-sivut 2021).

Taloudellisesti kestävä hankinta tarkoittaa, että huomioidaan terve kilpailutus ja laillinen yrittäjyys. Hankintaprosessin kuvaaminen ja tehostaminen esimerkiksi viestinnän ja yhteistyön avulla. Huomioidaan kokonaistaloudellisuus ja elinkaariajattelu. (Hankintakeinon www-sivut 2021.)

Sosiaalisesti kestävä hankinnan hankintakriteerit ovat mm esteettömyys ja saavutettavuus, se edistää tasa-arvoisuuksia ja eettistä toimintaketjua. (Hankintakeinon www-sivut 2021).

Ekologisesti kestävä hankinnan tavoite on energia- ja materiaalitehokkuuden parantaminen, haitallisten aineiden käytön vähentäminen, hiilineutraaliutta edistävä ja ympäristökriteerit huomioiva. Se voi myös liittyä uusiutuvaan energian käyttöön tai kierto- ja jakamistalouteen. (Hankintakeinon www-sivut 2021.)

Hankittavan palvelun tai tavaran yleislinjaus (tai yksi hankintakriteeri) voisi esimerkiksi olla, että se on laadukas, elinkeinoa tai yrittäjyyttä edistävä, se antaisi kunasta myönteisen kuvan hankkijana. Hankinnalla pitäisi myös olla

tarkoituksenmukainen käyttö, se olisi järkevä ja joustava, se noudattaisi kestävästä kehitystä ja tukisi paikallisuutta, hankinnan tavoitteita seurataan ja tarvetta päivitetään. Vuorovaikutus nousee hankinnoissa keskiöön, samoin yhteishankintojen mahdollistaminen. Työkalut ja sähköinen järjestelmä auttavat hankintoja tekevien henkilöiden vuorovaikutuksessa. (Hankintakeinon [www-sivut](#) 2021.)

4.3.2 Jäte- ja kiertotalous

“Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ja luonnonvarojen ylikulutus ovat aikamme suurimpia globaaleja ongelmia. Kiertotalous nähdään – oikeutetusti – ratkaisuna näihin haasteisiin. Pääministeri Marinin hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa yksi keskeinen osa-alue on teollisuuden kannustaminen puhtaaseen kiertotalouteen.” (Valtioneuvosto 2021.)

Jäte on yksi aikamme suurimmista haasteista. Se on globaali haaste, mutta onneksi siihen on monia ratkaisuja olemassa ja kehitteillä. Jätettä on mahdollista vähentää, jos sen vähentämiseen motivoidutaan. Kuntakyselyn tuloksissa sekä asiantuntijahaastatteluissa haastateltavat kokivat jäte- ja kiertotalouden erittäin tärkeäksi toimeksi taisteltaessa ilmastonmuutoksen hillintään liittyvissä toimissa.

Kiertotalous tarjoaa monenlaisia ratkaisuja hillitä ilmastonmuutosta, suosia ympäristöystävällisiä kuluttamistapoja ja pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Kiertotalous kunnassa tuo säästöjä, luonnonvaroja käytetään kestävämmiin ja niiden elinkaari on pidempi, ne pysyvät kierrossa pidempään turvallisesti. (Ympäristöministeriön [www-sivut](#) 2022.)

Tuotteita voidaan lisäksi jakaa, vuokrata, korjata ja kierrättää. Euran kunnalla on mahdollisuus palvelullistaa kiertotaloudesta talouden toimintatapa, jolloin se tuottaa taloudellista hyvinvointia kunnalle ja kuntalaisille. Siksi se on hyvä kytkeä osaksi kunnan strategiaa ja ottaa se käyttöön johtamisessa sekä päätöksenteossa. Näin sen jalkauttaminen talousarvioon ja osaksi kunnan tapaa toimia onnistuu. (Kuntaliiton [www-sivut](#) 2022.)

Kiertotalouteen liittyvät muutkin osa-alueet, mm kestävä ruokajärjestelmä, jonka tavoitteena on ruokahävikin vähentäminen ja lähiruuan suosiminen. Kuntalaiskeskustelussa kuntalaisia mietitytti ruokahävikki ja siihen liittyvät toimenpiteet. Ajankohtainen asia on miettiä ruokahävikin todellista vähentämistä, koska Ukrainan sodan vaikutuksesta on jo huomattu, että ruoka kallistuu entisestään. Hävikkiseuranta ja siihen liittyvä hävikin väheneminen tuovat onnistuessaan myös kustannussäästöjä.

Miten ruokajärjestelmän kestävyyttä voidaan tarkastella, kun puhutaan jopa “kestävästä ruokavaliosta”, jonka yhtenä kriteerinä on laatu. Ruoka on ravitsevaa ja turvallista, sitä on saatavilla joka päivä, ruuan kulttuurisuus ja uskonto huomioidaan, sen eettisyys ja tuotantoeläinten hyvä kohtelu, sekä se, että ruoka on ekologisesti kestävä. (Kiertotalous.nyt 2020.) Ruokajärjestelmä koostuu kaikesta ruuan kulutuksesta ja tuotannon toimijoiden toimista. Ruuan tuottamisen ympäristövaikutuksia ovat mm maankäyttö ja siitä aiheutuvan maankäytön muutokset, jotka vaikuttavat puolesta tai vastaan luonnon monimuotoisuuteen, kasvien kasvuun tarvitsemat ravinteet ja niiden kierto ilmaan ja vesiin, siitä aiheutuva vesistöjen rehevöityminen ja maa-aineksien siirtymät. Esimerkiksi ravinteiden tehokas käyttö on maataloudelle tärkeä tavoite, puhumattakaan energiasta jota tuotannossa käytetään. (Kiertotalous.nyt 2020.) Liikenteessä kimpakyydit ja ajoneuvojen vuokraus ovat osa kiertotaloutta. Jätehuollolla on valtavat vaikutusmahdollisuudet kiertotaloudessa sekä esimerkiksi kuntien tilojen ja kalusteiden käyttöasteen nosto. Kuntalaisten kiertotaloustietoisuus sekä myös koulun opetusroolilla on mittava merkitys. (Kuntaliiton www-sivut 2022.)

Kiertotalouteen liittyvät toimet ovat niitä, joilla on helppo aloittaa ympäristötyö. Konkretiaa tuo esimerkiksi se, että pystytään kotitalouksissa pienentämään omaa jätemäärää. Kun aloitetaan esimerkiksi kompostointi, se osaltaan pienentää sekajätteen määrää ja tuo heti tuloksia. Kompostoinnista syntyvän mullan voi hyödyntää puutarhassa. Seuraava konkreettinen toimi voisi olla paperi- ja muovijätteen lajittelu. Jättekustannuksia voidaan pienentää, vaikka jätelajittelua tehostetaan. Muovijäteastiaa ei esimerkiksi tarvitse tyhjentää joka viikkoa. Kotitalouksissakin jätteasioiden tehostaminen ja suunnittelu, uusien tarjouksien pyytäminen jätehuoltoyhtiöltä, voi tuoda kustannussäästöjä. Se osaltaan voi toimia kannustimena jatkaa kiertotalouden hyödyntämistä tai tehostamista arjessa.

4.3.3 Energiatehokkuus ja uusiutuva energia

Kuntien erilaiset kiinteistöt kuluttavat paljon energiaa. Koulujen, toimistojen ja liikuntahallien järkevä energiankulutus ja oikea käyttö lisäävät viihtyvyyttä, se on myös taloudellisesti järkevää sekä näillä toimilla voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä. Energiankulutusta voidaan vähentää yksinkertaisilla ja pienillä toiminnoilla, jotka ovat taloudellisesti järkeviä ja niiden kautta voidaan myös taloudellista hyötyä, kun säädetään lämmitysjärjestelmää ja ilmastointia. (Kuntaliiton www-sivut 2016.) Kunnilla on mahdollisuus energiatehokkailla toimillaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjään. Se tuo myös taloudellisia säästöjä eikä tarvita uusia, kalliita investointeja. (Ilmasto-oppaan www-sivut 2021.)

Euran kunta käyttää energiaa mm valaistuksissa, liikenteessä, rakennusten lämmityksessä, korjausrakentamisessa sekä myös kunnan hankinnoissa. Euran kunta voi omilla toimillaan näyttää energiaesimerkkiä ja tehdä energiansäästöjä. Monissa katselmuksissa voidaan havaita ja löytää uusia säästömahdollisuuksia. Laitteita säättämällä, järjestelmiä sekä toimintatapoja muuttamalla päästään jo alkuun. Jos uusiin investointeihin ryhdytään, ne usein maksavat nopeasti itsensä takaisin, esimerkiksi alentuneina energiakustannuksina. Toki säästöpotentiaali vaihtelee kohteittain. (Motivan www-sivut 2020.) Eurassa osassa kiinteistöjen lämmityksessä käytetään fossiilisia polttoaineita ja niillä on vaikutusta Euran kunnan kasvihuonekaasupäästöihin. Tämä tarkoittaa huomion kiinnittämistä toimenpiteisiin, joilla siirrytään asteittain käyttämään ympäristöystävällisempiä polttoaineita ja uusiutuvaa energiaa, mm aurinkoenergian kokeiluhankkeen puitteissa.

4.3.4 Yhdyskuntatekniset asiat

Ympäristöohjelman kokonaisvaikutus on nähtävissä myös fyysisesti terveellisessä ja turvallisessa Euran kunnan ympäristössä, johon myös kuntalaiset voivat vaikuttaa omilla valinnoillaan. Elinolot liittyvät keskeisenä osana kuntalaisten hyvinvointiin. Kunnan järjestämät ulkoiset palvelut kuten terveydenhuolto, päiväkotit tai kasvatus, tieverkosto, jätehuolto, kunnallistekniikka eivät toteutuisi ilman kuntaa. (Tapaninen ym 2002, 62.) Katuvalot valaisevat pimeimpinä ajankohtina, risteysalueet ovat selkeitä

eikä niissä ole näkymäesteitä sekä vesilaitokselta kuntalaiset saavat hyvälaatuista talousvettä.

Elämme siis jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristömme kanssa. Ympäristössä erilaiset arvot ovat meille tärkeitä. Monet haluavat asua luonnon lähellä, toiset arvostavat luonnon tarjoamia tai sinne rakennettuja harrastusmahdollisuuksia, joku kävely- ja pyörätieväyliä. Sekä rakennettu ympäristö että luonnon ympäristö herättävät tunteita. Maisemointiin reagoidaan, uutisoinnin mukaan kunnan vanhoihin puihin kiinnytään, auringonkukkapeltoja kaivataan. Hyvä ja hoidettu ympäristö tarjoaa virikkeitä, haasteita, mutta ennen kaikkea turvallisuutta. (Tapaninen ym 2002, 87.)

4.3.5 Liikenne

Koko valtakunnassa kuten myös Eurassa on liikenteen osuus kasvihuonekaasupäästöistä noin viidennes. Suurin osa siitä aiheutuu henkilöautoliikenteestä. Autot ovat ajansaatossa muutettu yhä pienipäästöisemmiksi, mutta silti liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä ei ole saatu riittävästi vähennettyä.

Eurassa liikenteen päästöillä on iso rooli. Liikennekäytössä Eurassa on esimerkiksi rekisteröity noin 7100 henkilöautoa. (Traficom [www-sivut](http://www.sivut) 2022.)

Suomen tavoitteena on puolittaa kasvihuonekaasupäästöt liikenteessä vuoteen 2030 mennessä ja olla nollapäästöinen vuonna 2045. Valtakunnan tasolla liikenteen päästöistä 90% tulee tieliikenteestä ja siitä reilu puolet henkilöautoista. Päästötömyystavoite on kunnianhimoinen, muttei mahdoton. Ratkaisuja on jo olemassa, mutta hetkessä ei mitään tapahdu. Kilpailukyky ja toimenpiteiden oikeudenmukaisuus on huomioitava, koska muuten liikkuminen muuttuu mahdottomaksi syrjäseuduilla asuville, jos liikkuminen kallistuu liikaa. Fossiilittomaan tieliikenteeseen siirtyminen on valmisteilla. Viestintäministeriö ehdottaa toimenpiteiksi mm autokannan uudistamista, tähän tullee liittymään esimerkiksi sähköauton hankintatuki. Liikennejärjestelmän tehostaminen, joka liittyy esimerkiksi ruuhkamaksujen käyttöönotto. Fossiilisen polttoaineiden korvaaminen mm biokaasun lisäämisellä jakeluvetoisuuteen ja latausvalmiuksien parantaminen. Fossiilisten polttoaineiden hinnoittelu esimerkiksi

tieliikenteen päästökaupan käyttöönotto tai polttoaineveron korotus. On myös pohdittu autoveron poistamista, mutta se ei suoranaisesti uudistaisi autokantaa ja sen vaikutus päästöihin olisi liian pieni. EU sääntelee autonvalmistajia valmistamaan yhä vähäpäästöisempiä autoja. (Tekniikan maailman www-sivut 2020.)

Suomessa autoja tarvitaan mm pitkien yhteyksien takia. Kun nyt Venäjä hyökkäsi Ukrainaan helmikuulla 2022, josta osaltaan johtuen polttoaineiden hinta on merkittävästi kohonnut, on moni autoilija miettinyt tarkemmin tarvettaan autoilla. Useat ovat siirtyneet tekemään lyhyet matkansa pyörällä tai jalan. Varmasti moni miettii seuraavan autonhankinnan yhteydessä yhä tarkemmin, millä polttoaineella auto kulkee. Sähköautot ja kaasua polttoaineenaan käyttävät autot tulevat väistämättä nyt yhdeksi vaihtoehdoksi, jota kartoitetaan. Valitettavasti näiden autojen hankintahinnat ovat vielä monelle este hankkia tällainen auto.

4.3.6 Ympäristökasvatus, hyvinvointi, terveys

Hyvinvointia syntyy ympäristössä tarpeiden ja resurssien välissä syntyvästä vuorovaikutuksesta. Se, mitä hyvä elämä tai hyvinvointi tarkoittavat kenellekin, siihen vaikuttavat monet tekijät. Kulttuuriset käsitykset, ihmisten ikä, elinolot, maantieteellinen sijainti, aineellinen elintaso, myös kunnan tarjoamat palvelut. Hyvinvointi on vahvasti sidoksissa yhteiskuntaan. Muutokset vaikuttavat esimerkiksi elintapoihin. Meidän on ymmärrettävä eri sidosryhmien yhteydet toisiinsa, miten oma yhteisömme vaikuttaa siihen, mitkä ovat ko yhteisön ja ympäristön väliset suhteet. Yksilöiden tarpeet ovat yksilöllisiä, ne ovat kuitenkin sidoksissa ympäristöön, missä elämme. (Tapaninen ym 2002, 54.)

Euran kunta on päättänyt panostaa vahvasti varhaiskasvatukseen. (Euran kunnan www-sivut 2022). Kouluissa ja päiväkodeissa toteutetaan ympäristökasvatusta monin eri keinoin. Kunnilla on myös mahdollisuus painottaa koulujen opetussuunnitelmissa esimerkiksi ilmasto- ja ympäristökasvatusta. (Sinisalo 2021.) Kun lapsi tai nuori viettää lapsuudessaan paljon aikaansa luonnossa, erilaisia asioita tehden tai vain oleskelemalla, siitä lähtee rakentumaan ns luontosuhde. Kun nuori oppii luonnosta

viettämällä siellä aikaansa, toimii hän todennäköisemmin myöhemminkin luonnossa ympäristöä huomioiden ja vastuullisesti. Samalla hän edistää luontotietouden välittymistä tulevaisuudessakin. (Naantalin kaupungin ympäristöohjelma 2020-2024.)

Ulkonaoppimisella on myös terveyshyötyjä, ajatus toimii ja luovuus lisääntyy. Myös metsätietous kasvaa, kestävän käytön opit ja taidot karttuvat, luonnon lukutaito ja tuntemus lisääntyvät, lapset oppivat jo varhain ymmärtämään esimerkiksi luonnon hyvinvointivaikutuksia. (Metsähallituksen [www](http://www.metsa.fi)-sivut 2022.)

Entisaikaan ihmiset viettivät enemmän aikaa luonnossa ja ulkoilmassa todennäköisesti kuin tänä päivänä. Pelkästään monet esimerkiksi maatalan työt vaativat sitä. Tämän päivän moderni ihminen haluaa mennä luontoon hakemaan aistielämyksiä ja virkistäytymään, harrastamaan mm retkeilyä ja patikointia. Luonnossaliikkumisesta on tullut enemmän nautittavampaa kuin ennen.

Ruokahävikistä tuli kuntakyselyssä esille paljon palautetta kuntalaisilta. Ihmiset pohivat, mitä toimia voitaisiin yhdessä tehdä, jotta syömäkelpoinen ruoka ei päästyisi roskiin. Ruokahävikillä tarkoitetaan sellaista ruokaa, joka on edelleen syömäkelpoista, mutta se on jäänyt jostain syystä syömättä. Usein tällainen ruoka päättyy biojätteeksi. Suomessa syömäkelpoisesta ruuasta päättyy ruokahävikiksi peräti 360 miljoonaa kiloa. Se tarkoittaa koko elintarviketjussa noin 10-15 %. Ruokaketjussa esimerkiksi kotitalouksien osuus on noin 33 % ja elintarviketeollisuus 23 %. Suomessa esimerkiksi kotitaloudet heittävät roskiin ruokaa vuositasolla yli 100 miljoonaa kiloa. Tällä on arvatenkin vaikutuksia ympäristöömme. Kun ruoka päättyy roskiin, heitämme suoraan hukkaan sen valmistukseen käytetyn työpanoksen, energian, eikä se päädy biopolttoaineeksi. Se poisheitettynä aiheuttaa turhia kasvihuonekaasupäästöjä. Siksi on myös taloudellisista syistä tärkeää ennakoida, välttää ja pienentää turhaa ruokahävikkiä. (Saasyoda.fi:n [www](http://www.saasyoda.fi) -sivut 2022.)

4.3.7 Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuus tarkoittaa lyhykäisyydessään eliölajien määrää, ekosysteemiä, lajien kirjoa maailmassa. Kun käytämme luonnonvaroja, luonto köyhtyy eli

monimuotoisuus vähenee. Tästä esimerkkinä ovat mm lajien väheneminen. Eliölajien määrän lisäksi biodiversiteetin tunnusmerkkejä ovat lajien monipuolisuus, myös yksilöinä laskettuna, ympäristötyyppien monipuolisuus ja nämä eri tyypit voivat säilyä vain, jos niiden elinoloja ja elinympäristöjä suojellaan ja säilytetään. Myös perinnöllisyydellä on merkitystä. Lajien perinnöllinen monimuotoisuus mahdollistaa lajien säilymisen ja tähän liittyy myös sopeutuminen, kun ympäristö muuttuu. (Lehtinen 1995.) Lounais-Suomessa ja myös Eurassa luonto on pitkän asutushistorian ja luonnonolosuhteidensa ansiosta yksi maamme monimuotoisinta aluetta. Toisaalta ihmisen on uhka ja ihmisen toiminta uhkaa sen vaihtelevaa luontoa. Luonnon monimuotoisuutta voidaan turvata kuitenkin monin eri keinoin. Luonnonsuojelun edistäminen on merkittävä toimi. Elinympäristöjen turvaaminen eri lajistolle ja vieraslajihaittojen torjunta sekä luonnonsuojelun toimintamallien kehittäminen ja lisääminen ovat tärkeitä monimuotoisuuden turvaajia. (Ely-keskus 2010.)

Ihmiset ovat luonnon kumppaneita. Luonnon monimuotoisuutta voidaan kokea ympäristössä ja piholla. Kun kävellään lähimetsässä, voidaan aistia sen tuoksu ja nähdä lintujen pesäpuuhat tai uhanalainen perhonen. Kunnan puistokaistaleelle voidaan istuttaa pölyttäjähöynteisiä vetäviä lajeja. Joskus on vaikeata jopa hahmottaa luonnon monimuotoisuutta, koska sitä pidetään itsestään selvyytenä. Tämän huomaa mm siitä, että monella kunnalla luonnon monimuotoisuutta koskevat tavoitteet ovat harvassa. Vaikka monet kunnat tekevät ilmastotyötä, luonnon monimuotoisuus ja sen tavoitteet ovat alkutekijöissään. Luonnon monimuotoisuus kapenee. (Sitran [www-sivut](http://www.sitra.fi) 2021.)

Ilmastonmuutokselta ei voi välttyä. Se on uhkatekijä. Sen seurauksena ilmasto muuttuu, keskilämpötila kohoaa, merenpinta nousee ja jää- ja lumipeitteet hupenevat. Sääilmiöt ja sen vaikutukset luontoon näkyvät sadantana, tulvina, kuivuutena, hellejaksoina, myrskyinä ja tuulisuuden lisääntymisen, tuholaishyönteisten ja kasvitautien lisääntymisenä. (Ilmatieteenlaitoksen [www-sivut](http://www.ilmatieteenlaitos.fi) 2022.) Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen on mahdotonta, mutta voimme hidastaa sitä. Kasvihuonekaasupäästöt ovat ilmakehässä jopa satoja vuosia ja lämmittävät ilmakehää. Vahingot ovat siitä seurausta. Näihin muutoksiin pitää varautua ja sitä kautta sopeutua. Ihmiskunta voi hillitä ilmastonmuutosta. Energia ja sen tuotanto ovat avaintekijänä. Fossiiliset polttoaineet vaihdetaan uusiutuviin energianlähteisiin. Uusiutuvilla ei voida

korvata kaikkea fossiilista polttoainetta, mutta voimme esimerkiksi kerätä hiilidioksidia talteen ja varastoida sitä. Uusia ratkaisuja kuitenkin tarvitaan jatkuvasti, myös energian kulutuksen vähentämiseen liittyviä ratkaisuja. Näissä teoissa kunnat ovat valintoja tekemässä kuten myös yksittäiset ihmiset. (Ely-keskus 2010.)

Luonnon monimuotoisuuden osalta kunnan tavoitteina ja toimenpiteinä tulisi olla vieraslajien tehokas ja pitkäjänteinen torjunta ainakin kunnan omilla alueilla, mutta mahdollisesti myös yksityisillä alueilla. On tärkeää pystyä turvaamaan pölyttäjähyönteisten luontoympäristön pysyvyys.

On myös todettu, että ihmisen terveyden kannalta allergiat ja krooniset tulehdussairaudet ovat harvinaisempia tai vähäisempiä alueilla, joissa luonnon monimuotoisuus on säilynyt hyvin. Suomen allergialiiton ohjelma suosittaakin, että ihmisten yhteyttä monimuotoiseen luontoon voitaisiin lisätä vastustuskyvyn parantamiseksi. (Ympäristönyt www-sivut 2021.)

4.3.8 Puhtaat vedet

“Pyhäjärvi-instituutin tehtävänä on edistää ja kehittää elintarviketaloutta ja ympäristöä koskevaa koulutusta, tutkimusta ja muuta kehitystoimintaa.” (Pyhäjärvi-Instituutin www-sivut 2022).

Ilmastonmuutos vaikuttaa myös vesistöihin. Vesistöt lämpenevät ja sitä kautta vaikutukset ulottuvat eliöstöön ja esimerkiksi kalojen kutemiseen ja kalakantoihin. Se vaatii näiltäkin sopeutumista. Kun sataa enemmän, valumat ja virtaamat ovat suurempia. Lopulta ainekset päätyvät mereen ja sekoittavat tilannetta entisestään. (Lotsari 2022.)

Pyhäjärvellä on tehty erilaisia suojeluohjelmia jo vuodesta 1995 lähtien. Silloin perustettiin Pyhäjärven suojelurahasto. Suojeluohjelma kokoaa eri toimialojen osaamista tutkimusryhmiin. JOKIohjelma on taas kuntien ja yritysten perustama toiminta vuonna 2017. Yleisesti näissä suojeluohjelmissa ovat tavoitteena ihmisten osallistaminen,

tiedon jakaminen sekä vesien kuormituksen vähentäminen. Pyhäjärvi-Instituutti toteuttaa runsaasti erilaisia hankkeita. Niissä teemoja ovat esimerkiksi järvikala erilaisissa kehyksissä, lähiruoka, luomuviljely, yrttiviljely, kiertotalous, maaperän kunnostus, biotalous ja kasvinviljely. (Pyhäjärvi-Instituutin www-sivut 2022.)

Pyhäjärvi on tunnettu runsaskalaisuudestaan. Lajeina siellä ovat mm siika, ahven, muikku ja täpläräpu. Myös linnusto on runsas ja luontokuvaajalle järvellä on tarjota upeita maisemia. Eurasta löytyy myös toinen järvi, Koskeljärvi, joka on merkittävä luonnonsuojelukohde ja lintujärvi. Järven rannat ovat erämaamaisia ja melko rakentamattomia. Ranta ja kasvusto on vaihtelevaa ja monimuotoista. Koskeljärven Natura-alue on kokonaisalueeltaan yli 1800 hehtaaria. (Suomen luonnonsuojeluliiton www-sivut 2022.) Koskeljärveä on kunnostettu vuonna 1991, sen pintaa nostettiin 30 cm. Vedenpinnan nostolla saavutettiin tavoite, jolla rantojen umpeenkasvu pysähtyi, avoveden pinta-ala laajeni ja sen luonnonsuojelullinen arvo säilyi. Järven tila kohentui reilusti. (Satakuntaliitto 1998.)

Pyhäjärvi on Satakunnassa tunnettu ja arvostettu järvi. Sen virkistyskäyttö on monipuolista, esimerkiksi veneilyn, melonnan, vesihiihdon ja uinnin muodossa tai retkeily ja patikointi rantamilla, pyöräily ja juoksumaratoni järven ympäri. On ymmärrettävää, että Pyhäjärveä halutaan suojella ja kunnostaa, sen tilaa kohentaa. Se herättää tunteita ja on kuntalaisille eräs ylpeyden aiheista.

4.3.9 Sopeutuminen ja varautuminen

Ilmastonmuutos on täällä ja sen tuomat muutokset tai vaikutukset ympäristöömme ovat suhteellisen ja yllättävän nopeita, niin nopeita, etteivät kaikki lajit ehdi sopeutua. Ihminen on yksi näistä lajeista. Kun mietitään ilmastonmuutoksia tuomia vaikutuksia esimerkiksi sitä kautta, että säätila lämpenee ja helteet lisääntyvät, se tarkoittaa helteen ja kuumuuden aiheuttamia terveyshaittoja, varsinkin ikäihmisille. Kun pohditaan lisää sään ääri-ilmiöitä, nopeat säätilojen vaihtelut tuovat lumet, jäät ja liukkaudet. Se vaikuttaa Suomessa myös rakennusten erilaisiin vaurioihin mm kosteuteen liittyvät ja homeongelmiin. Se taas on osaltaan altistamassa sisäilmaan ja hengitystiesairauksiin.

Myrskyt ja tuulisuus ovat osaltaan lisäämässä riskiä kotitalouksien sähkökatkoksiin ja yleiseen toimintavarmuuteen. Ilmaston lämpeneminen tuo mukanaan lisääntyvät sademäärät ja taudinaiheuttajien lisääntymisen. Myös ei-toivotut lajit voivat hyötyä tästä. Virustaudit leviävät, kuten koronapandemia viimeisen kaksi vuotta. (Thl:n www-sivut 2022.)

Ilmastonmuutoksella on vaikutusta myös ihmisten henkiseen hyvinvointiin. Yhä nuoremmat ovat huolissaan ilmastosta, se aiheuttaa ilmastoahdistusta ja masennusta. Nämä ihmiset ovat sopeutumiskykynsä äärirajoilla. (Thl:n www-sivut 2022.)

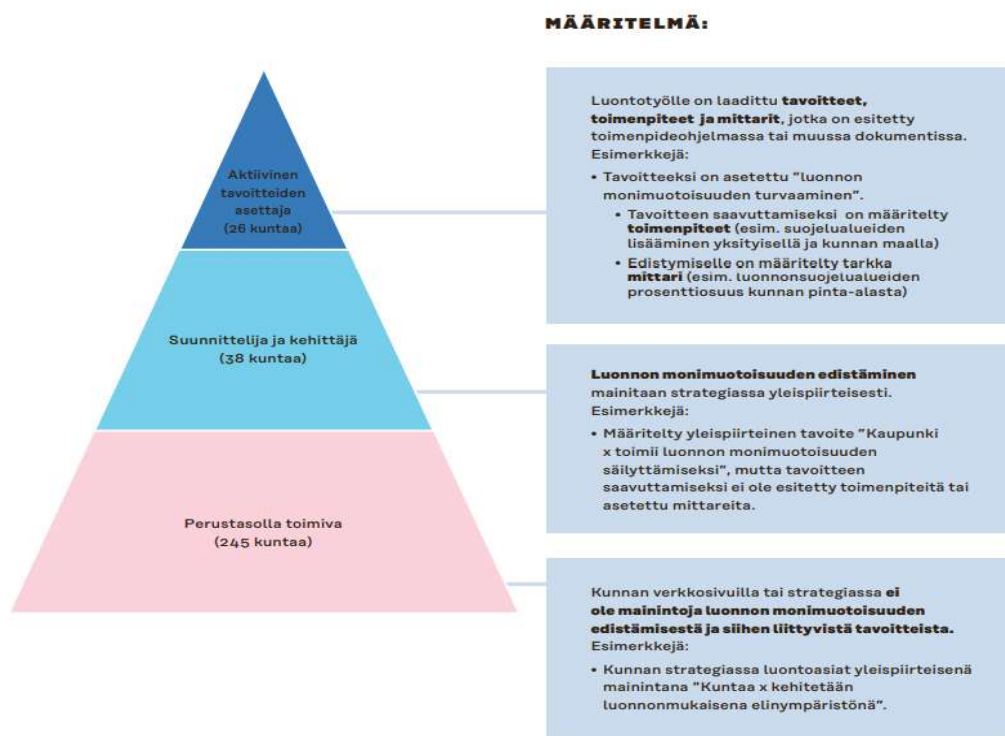
Tehtävää on paljon, jotta voidaan sopeutua tulevaan. Tutkimus ja suunnittelu lisäävät tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Viestintä ja vuorovaikutus on yksi tärkeimmistä keinoista varautua. Kun lisätään tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista, on enemmän valmiuksia ottaa niitä huomioon esimerkiksi rakentamisessa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa, energia-asioissa ja ruuantuotannossa. Siihen voidaan varautua erilaisilla alueiden ja maankäytöllisillä toimilla, kaavoituksella ja yhdyskuntasuunnittelulla. (Thl:n www-sivut 2022.)

On laadittava erilaisia tavoiteohjelmia kuntatasolla ja tehtävä päätöksiä niiden toteuttamiseksi. Yhteistyö eri tahojen ja naapurikuntien kanssa nousee tärkeäksi kortiksi tehdä ratkaisuja sopeutumisessa ja varautumisessa. Tiedonjakaminen eri ikäryhmissä on keskiössä ja niistä laaditut toimintasuunnitelmat, kuten tämä ympäristöohjelma.

5 YMPÄRISTÖOHJELMAN TOIMENPITEET

Toimeksiantona on laatia Euran kuntaan ympäristösuunnitelma. Ympäristöohjelma ei toteudu ilman toimenpiteitä. Pelkällä suunnitelmalla ei ympäristöä suojella. Siksi yhtenä ympäristöohjelman tavoitteena on laatia toimenpiteet, joilla päästään haluttuihin tavoitteisiin ympäristön kannalta. Ympäristösuojelu on kaikkien yhteistä työtä. Ohjelmaa ei laadita pelkästään kunnalle tai pelkästään kuntalaisille, vaan se laaditaan kaikille. Kunnan tasolla tavoitteeksi voi asettaa Sitran laatiman tavoitteiden asetannan, josta selviää kunnan toimien tahtotila.

Ympäristöohjelman kärkitoimenpiteet ja muut toimenpiteet vuosille 2022-2026 löytyvät tarkennetusti liite -osiosta. Seuranta/mittarit ovat kunkin teeman toimenpide-ehdotusten jälkeen.

Kuva 3 Sitran määritelmä kuntien luokittelusta luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden ja tahtotilan perusteella. (Missä mennään kuntien ilmasto- ja luontotyössä, Sitran selvityksiä. Sitran www-sivut 2021).

Näillä ympäristöohjelman mukaisilla toimilla Euran kunta lähtee tavoittelemaan taulukossa olevaa keskiosaa, suunnittelija ja kehittäjä -sektoria. Ympäristöohjelman jalkauttaminen tuo seuraavaksi tavoitteekseen asettua kolmion kärkeen.

Sitra totesi selvityksessään, että kuntien verkkosivujen perusteella ylimmällä tasolla olivat Suomen kunnista seuraavat kunnat: Espoo, Forssa, Heinola, Helsinki, Hyvinkää, Ii, Imatra, Jyväskylä, Järvenpää, Kangasala, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lempäälä, Luumäki, Naantali, Nokia, Orivesi, Oulu, Paimio, Pirkkala, Porvoo, Riihimäki, Tampere ja Vantaa. Huomionarvoista on, että joukkoon mahtuu myös pieniä kuntia. Euran nimi löytyi alimman tason kohdalta, kuten 244:n muun. Sitra toteaa selvityksessään, että valtaosalla kunnista on haasteita ja puutteita riittävän tiedon keräämisessä sekä tehokkaiden toimenpiteiden täytäntöönpanossa ja viestinnässä. Sitra on haastetellut kuntia ja yleisesti kunnat kaipaavat lisää tietoa rakennetusta ympäristöstään, sitä ympäröivästä luonnosta ja yleensä luontotiedosta. (Sitran www-sivut 2021.)

Kuntalaiset voivat omilla arkisilla toimillaan tehdä ympäristötekoja päivittäin. Kaikkien tavoitteena on, että tämä tulee tavaksi toimia. Tässä luvussa kerrotaan näistä tulevista kunnan toimenpiteistä.

5.1 Pääteemojen toimenpiteet

Ympäristöohjelman ohjausryhmä valitsi yhdeksästä teemasta viisi, joiden toimenpideehdotukset tässä luvussa esitellään. Ne tullaan käsittelemään vielä päätöskokouksessa. Ne eivät ole missään järjestyksessä, parempi tai huonompi, tärkeämpi tai vähemmän tärkeämpi, vaan teemat esitellään satunnaisessa järjestyksessä. Teemojen toimenpideehdotukset tullaan esittämään toteuttavaksi Euran kunnassa toukokuusta 2022 alkaen, jolloin niille suunnitellaan tarkempi toteuttamisaikataulu. Euran kunnan kärkitoimenpiteet vuosille 2022-2026 sekä toimenpiteiden vastuutoimialat löytyvät LIITE -osioista. Liitteeseen on myös suunniteltu muut toimenpidetavoitteet vuosille 2022-2026.

Kuva 4. Euran kunnan ympäristöohjelman visio, strateginen tavoite sekä yhdeksän teemaa.

5.1.1 Kestävät hankinnat toimenpiteet

- Luodaan uusi ohjeistus sekä päivitetään olemassa olevaa hankintaohjeistusta toimialasektorien kanssa yhteistyössä, jolla Euran kuntaan laaditaan ympäristöystävällinen ja kestävä hankintatapa ja perehdytään hankintakriteereihin, joka huomioi ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vastuun, perustuen ympäristöohjelmaan.
- Perustetaan uusi hankintaryhmä ja kunnan hankintapäällikkö vetää sitä.
- Huomiodaan logistiikka ja vähäpäästöisyys yhtenä osana hankintaprosessia.
- Päivitetään kunnan ruuanhankintakriteereitä ja huomiodaan ruokahävikki kunnan ruokapalvelussa, otetaan käyttöön hävikkipalvelu.
- Hankitaan ruoka-aineita, joissa hukka on mahdollisimman pieni.
- Suositetaan lähiruokaa.
- Luodaan seurantajärjestelmä ruokahävikkiin ja huomiodaan siinä sen puolittamistavoite.
- Tarkastellaan muovituotteissa uusiomuovin käytön lisäämistä, samalla kertakäyttöhyödykkeiden käytön vähentämistä.

- Otetaan tietotason lisääntyessä käyttöön ympäristöarviointi, kiertotalous ja elinkaari ajattelu hankintoja tehdessä. Opastus ympäristöystävällisiin hankintoihin.
- Selvitetään yhteishankintoja ja muiden kiinnostusta niihin.
- Suunnitellaan kunnan toimitiloista poistettavien irtaimiston kierrätys tai lahjoitus, uudelleenkäyttö.
- Järjestetään yhteisiä koulutuksia ja lisätään hankintaosaamista.
- Järjestetään yrityksille suunnattu hankintailta, jossa Euran kunta kertoo alueen yrittäjille tulevista hankinnoistaan, jotta yritykset tietäisivät ja varautuisivat niihin etukäteen. Laajennetaan yritysysteistyötä.
- Nimetään jokaiselle toimialalle oma hankintavastaava, jota koulutetaan tekemään tulevaisuudessa kestäviä hankintoja.
- Laaditaan selkeä hankintaopas, joka tarjoaa matalalla kynnyksellä kestävän hankinnan perustietoa toimialan hankintavastaavalle.
- Kehitetään hankinnoissa yhteistyötä ja laaditaan prosessi kokonaisvaltaiseksi, kysytään Porista neuvoa CIRCWASTE -Kohti kiertotaloutta hankkeelta ja Luuppi -hankkeelta (hankintapalvelut).

→ MITTAREITA KESTÄVILLE HANKINNOILLE: ympäristömerkkien ja -sertifikaattien käyttö tulevissa hankinnoissa, kpl-määrä. Tavoitteena vuosittain lisätä määrää. Ympäristötalousbudjetti ja sen seuranta vuositason tasolla. Hävikkiruussa punnitut kilot ja puolittamisen saavuttaminen ja siihen liittyen seuranpäiväkirja. Lähiruuan määrän lisääminen, tuottajien määrä/kilot.

5.1.2 Jäte- ja kiertotalouden toimenpiteet

- Lisätään kiertotalousosaamista ja -tietämystä kunnan henkilöstölle ja kuntalaisille, viestintä.
- Huomiodaan uudistunut jätelaki, varaudutaan sen tuomiin uusiin muutoksiin jo seuraavissa hankinnoissa, koskien muovinkeräystä ja biojätettä.
- Laaditaan jätelain mukainen tehostettu jätehuoltosuunnitelma tuleville vuosille, tavoitteena vähentää jätettä, jätemäärien seuranta, kiertotalouden edistäminen.
- Tarjotaan ja lisätään kuntalaisille helppoja jätteen lajittelumahdollisuuksia, jotta eri jätejakeiden kierrätysaste paranisi, lajitteluasiat kuntoon.
- Tavoitellaan edellä mainituilla toimilla jätehuollon tehostamista, ympäristön puhtautta sekä yleistä siisteyttä ja viihtyisyyttä.
- Minimoidaan jätteen syntymistä viisailla kulutusvalinnoilla.
- Ehkäistään esimerkiksi vaarallisten jätteiden päätymistä luontoon ja edistetään kuntalaisten kiertotalousajattelua.
- Opetellaan hyödyntämään biojäte, se vähentää sekajätteen määrää.
- Lisätään etenkin muovin kierrätyspisteitä.
- Lisätään pieniä jäteastioita yleisille paikoille ja pidetään ympäristö siistinä.
- Lisätään yritysyhteistyötä kierrätys- ja jäteasioissa.
- Perustetaan uudenvuodenlainen ja nykyaikainen kiertotalouskeskus.
- Pyritään pienentämään sekajätteen määrää lajittelun tehostamisella, se pienentää kustannuksia, opetellaan lajittelemaan. Kunnan esimerkki.
- Pohditaan kunnan elektroniikan, tietokoneiden ja laitteiden kierrätystä tai lahjoitusta.
- Perustetaan kuntalaisille jakamis- ja lainaustoimintaa: sillä tehostetaan tuotteiden käyttöä, edistetään yhteiskäyttöä ja uudelleenkäyttöä. Lainaamosta voisi lainata esimerkiksi käyttötavaraa, työkaluja, polkupyöriä, sähköpotkulautoja, retkeilyvälineitä tms. Se toimisi kiertotalouden periaatteen mukaan, eli kaikkea ei tarvitse omistaa.
- Toteutetaan pienkomposti kokeilu koulussa, liittyen biojätteen käsittelyyn ja liitetään se osaksi ympäristökasvatusta. Kouluihin tavaksi lelunvaihtopäivät 2 kertaa vuodessa.

- Otetaan kunnan hankinnoissa ja päätöksissä huomioon kiertotalouden perusperiaatteita eli edistetään jätteettömyyttä ja valitaan kestäviä materiaaleja, tuotteet säilyisivät kierrossa tai käytössä pidempään huolloilla ja korjauksilla.
- Kunnioitetaan luontoa ja suojellaan toimilla luonnon monimuotoisuutta.
- Aloitetaan yhteistyötä Porin kaupungin circwaste -hankkeen vastuuhenkilöiden kanssa, suunnitellaan tutustumismatka moderniin kierrätyskeskukseen Helsinkiin kesäkuussa ja osallistutaan alan messuille Forssassa. Eura aloittaa pilottihankkeen Helsingin kanssa, jonka tavoitteena on perustaa alueelle uudenlainen kiertotalouskeskus.
- Suunnitellaan selkeä ”joka kodin jäteopas” perustuen kunnan ympäristöohjelmaan, joka jaetaan jokaiseen talouteen: selkeä, nopealukuinen, motivoiva, kerrotaan hyödyistä ja arjen asioista.
- Suunnitellaan ja ideoidaan kannustimia arjen järkeviin kulutusvalintoihin.
- Järjestetään yleisöluento ja teemapäivä, koululaiset mukaan.
- Selvitetään kuntaan tekstiilijätekeräys mahdollisuutta ja kartoitetaan sen hyötykäyttö kiertotalousyrityksiä.
- Vähennetään kertakäyttöisten hyödykkeiden käyttöä.
- Suunnitellaan biojätekeräys -kokeilu, esimerkiksi puoli vuotta, tavoitteena onnistua ja innostua kotitalouksissa, kannustimia.

→ MITTAREITA JÄTE- JA KIERTOTALOUTEEN: eri jätelajien määrän/nimikkeiden lisääntyminen, jätetilavien määrän yleinen vähentyminen lajittelun ja kiertotalouden seurauksena, uusien kiertotalouteen liittyvien työpaikkojen syntyminen, kunnan jätetilavien määrän lisääntyminen. Kiertotalouden tehostaminen pienentää sekajätteen määrää, sekajätteen seuranta.

5.1.3 Ympäristökasvatuksen, hyvinvoinnin ja terveyden toimenpiteet

- Suojellaan lähiluontoa ja sen hyvinvointia.
- Suunnitellaan ja tarjotaan uusia luonto- ja virkistysreittejä yhdessä asiantuntijoiden kanssa.
- Perustetaan auringonkukkapelto toivottamaan tervetulleeksi Euraan.
- Huomioidaan lähiluonnon saavutettavuus kaikille ikäryhmille.
- Kouluihin ruokahävikkilpailut. Kerätään lähtötietoa kaksi viikkoa kouluissa ja punnitaan joka päivältä ruokajäte. Tehdään suunnitelma ruokahävikin pienentämiseksi. Mahdollistetaan ResQ Club –palvelun käyttöönotto, aloitetaan yhteistyö alueen paikallisten ravintoloiden ja ruokakauppojen kanssa.
- Otetaan tavoitteeksi puolittaa ruokahävikki kotitalouksissa, kouluissa ja työpaikoilla.
- Suunnitellaan Euran kunnan verkkosivuille ympäristö-osio Ympäristöasiat näkyville -teemalla esimerkiksi ympäristökasvatuksesta, kiertotaloudesta: tietoa, taitoa, vinkkejä, motivointia, esimerkkejä ympäristötekoihin, tehdään uutiskirje.
- Järjestetään koululaisille ympäristökysely, jonka pohjalta suunnitellaan tulevaa ympäristötietouden lisäämistä koulutyössä, ylläpidetään luontosuhdetta.
- Järjestetään lyhyitä teemapäiviä koululaisille, seurataan oman koulun energian käyttöä, kiinnitetään huomiota luontoarvoihin, kiertotalouteen.
- Ympäristö-osion verkkosivuille koululaisille oma sivusto.
- Järjestetään teemapäivä ikäihmisille esimerkiksi vanhainkodissa.
- Lisätään tulevaan ”Euralaisten ympäristökäsikirjaan” osio, joka käsittelee valmistuvaa ympäristöohjelmaa kasvatuksen näkökulmasta, terveyshyödyistä, luonnon suojelusta tuleville polville.
- Verkostoidutaan muiden ympärillä olevien kuntien kanssa ja järjestetään yhteinen isompi teemapäivä tapahtuman yhteydessä.
- Pidetään tiivistä yhteyttä Satakuntaliiton asiantuntijoiden kanssa sekä lisätään yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa, hakeudutaan esimerkiksi Satakuntaliiton Ilmastohankkeeseen.
- Järjestetään kiertotalousaiheinen tapahtuma, jonka tavoitteena ympäristökasvatusteema esimerkiksi uudessa perustettavassa

kiertotalouskeskuksessa. Suunnitellaan ympäristökasvatus -tehtäväpaketit keskukseseen.

- Selvitetään mahdollisia ympäristökasvatus -hankkeita ja rakennetaan toimivia malleja esimerkiksi yhteistyössä paikallisen maaseutuyhdistyksen kanssa, elävä maaseutu,

→ MITTAREITA YMPÄRISTÖKASVATUKSEEN, HYVINVOINTIIN JA TERVEYTEEN : virkistymahdollisuuksien ja luontoreittien määrän lisääntyminen, perustetaan kouluihin ruokaraati antamaan palautetta kouluruuasta ja sen kehittämisen suunnasta tavoitteena hävikin ja hukan pienentäminen, Resq Club -jäsenten määrän lisääntyminen kpl/yrityksiä, pidetään kirjaa vuositason, montako ympäristöaiheista kokousta ja palaveria on pidetty asioiden edistämiseksi, ympäristöoppituntien/kasvatuksen lukumäärän lisääntyminen.

5.1.4 Energiatohokkuuden ja uusiutuvan energian toimenpiteet

- Huomioidaan energiatohokkuus, kun uusitaan valaistusta.
- Huomioidaan valaistuksessa LED-valot, uusittavat lamput vaihdetaan LED-lampuksi. Se lisää valaistustehoa, työskentelymukavuutta, ne säästävät energiaa sekä tuovat kustannussäästöjä.
- Kartoitetaan kunnan kiinteistöt, joihin voidaan asentaa liiketunnistimella toimiva valaistus.
- Kartoitetaan energiaremonttien tarvetta kunnan kiinteistöjä, energiatohokkuus.
- Tarkastellaan ja tehostetaan tilojen käyttöastetta.
- Päätetään kaikkien kiinteistöjen tarpeellisuudesta kunnalle ja mietitään pitkäjänteisiä kestäviä ratkaisuja niiden käyttöasteen optimoimiseksi. Otetaan joka vuosi kiinteistöjä tarkasteluun ja päätetään, miten sen toiminta jatkuu. Vuokrataanko vai myydäänkö.
- Lasketaan kiinteistöjen huonelämpötilaa asteella, se säästää 5% lämmitysenergiaa.

- Päätetään aurinkosähkö tai aurinkoenergiaan perustuva uusiutuvan energian käytön kokeiluhanke. Huomioidaan edellytykset sopivissa kohteissa aurinkoenergialle ja vähähiiliselle lämmitykselle. Kokeilun voi kohdentaa koululle, samalla se toisi ympäristökasvatusta oppilaille.
- Toimitaan kuntalaisille esimerkinnäyttäjänä ja kannustajana uusiutuvan energian käyttöönotolle esimerkiksi vapaa-ajan asunnolle ja lisätään yhteistyötä alueen yritysten kanssa.
- Järjestetään valtakunnallisella energiansäästöviikoilla (noin lokakuun alkupuolella) kampanja tai teemapäiviä kuntalaisille ja sosiaaliseen mediaa energiansäästövinkkejä, sähkönsäästämisen vinkkilpailu nettisivuille.
- Osallistetaan teemaviikolla yhdistykset, oppilaitokset, päiväkodit ja tehostetaan teemaviikolle energiansäästöopetusta (miten käytän energiaa viisaasti.)
- Järjestetään kuntalaisille energiateko -kilpailu: Euran energiateko! "Miten voit säästää euroja sähkölaskussasi?"
- Järjestetään yhteistyössä paikallisen sähköliikkeen kanssa kampanja valtakunnallisen energiansäästöviikon aikana ja silloin kuntalaisille ko yritys tarjoaa alennuksen niille, jotka vaihtavat kotinsa lamput LED-lamppuihin ja ko viikon aikana saa yhteistyöyrityksestä esimerkiksi -10% alennuksen. Kuntalaisia houkutellaan alennuksella vaihtamaan kustannustehokkaisiin lamppuihin.
- Öljylämmitteiset kiinteistöt kunnassa pyritään muuttamaan ympäristöystävällisempiin ja puhtaampiin energiaratkaisuihin vuoteen 2030 mennessä. Haetaan tukirahoitusta toimenpiteisiin.
- Kartoitetaan kunnan kiinteistöjen energiankulutus. Hankitaan lähtötiedot ja alkutiedot ja laaditaan mittaristo.

→ MITTAREITA ENERGIA TEHOKKUUTEEN JA UUSIUTUVAAN ENERGIAAN: investoinnit ja niistä tulleet kustannussäästöt, energiankulutuksen seuranta kohteittain ja toimenpiteiden taloudelliset säästöt (kuluseuranta), tilan käyttö ja siitä todennettujen tilojen luovutus pois, kpl-määrä/vuosi. Kasvihuonekaasupäästötilastojen seuranta.

5.1.5 Yhdyskuntateknisten asioiden toimenpiteet

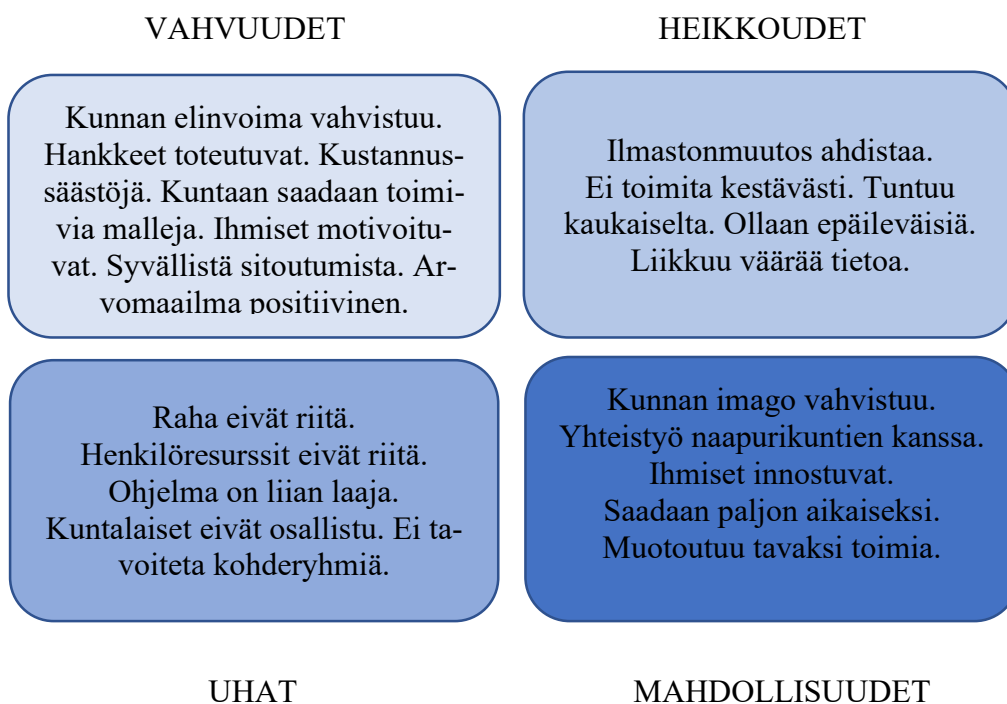
- Kehitetään ja uudistetaan edelleen Euran kunnan kevyenliikenteen väyliä.
- Suunnitellaan ja huomioidaan tulevaisuudessa lisääntyvä tarve sähköautojen latauspisteille.
- Huomioidaan kaavoituksessa riittävästi lähiluonto ja sen suojeleminen, sekä myös viihtyvyys.
- Tarjotaan halukkaille kunnan tiloista etätyökäyttöön sopiva tila ja edistetään kiinteistöjen tilojen hyötykäyttöä.
- Varaudutaan pitkän aikajänteen tavoitteella maankäytön suunnitelmallisuuteen.
- Kartoitetaan kunnan nykyiset työajot, pohditaan sähköauton hankintaa.
- Euran kunta tekee alueillaan vieraslajien torjuntaa.
- Laajennetaan ja uudistetaan ulkoilureittejä ja virkistysalueita.
- Tehostetaan tiedottamista erilaisista nuorten uusista harrastusmahdollisuuksista.
- Edistetään yhdyskuntasuunnittelussa toimivaa liikennejärjestelmää, tiestön kunto.
- Seurataan ympäristötavoitteita.

→ MITTAREITA YHDYSKUNTATEKNISIIN ASIOIHIN: paikallistetaan vieraslajien sijainteja ja niiden hävitykseen talkoopäivät/vuosi, kunnan sähköautojen määrä, kevyentieliikenteenväylien kunnostukset ja uudistukset kpl/vuosi sekä kaavoituksessa huomioiminen ja lisääntyminen, lähimetsien säilyminen (ha).

Toimenpide-ehdotukset ovat laadittu kuntakyselyn vastauksien perusteella ja ne huomioiden, asiantuntijoiden kommentteista koostaen ja kunnan elinvoimaisuuden sekä ympäristöohjelman tavoitteet huomioiden. Kuntakyselyn tuloksista yhteenvedona voidaan havaita, että kuntalaisten toiveet kunnan kehityskohteista ympäristötoimissa ovat yllättävän samansuuntaisia koko valtakunnan tasolla. Webinaareista ja työpajojen keskusteluissa on noussut esiin samat aiheet kunnan sijainnista huolimatta. Yhteisiä huolenaiheita yleensä kunnissa ovat ruokahävikki ja sen määrän pienentäminen, kiertotalousasiat ja niihin liittyvät uudistamismahdollisuudet tai niiden puute sekä jäteasiat, kaavoitus ja sitä kautta luonnon monimuotoisuus ja autoilu yleensä.

6 YMPÄRISTÖOHJELMAN SWOT -ANALYYSI

Tähän ympäristöohjelmaan haastateltujen henkilöiden yhtenä suurena nostona on erityisesti mainita viestinnän merkityksen. Se tuli esille joka paikasta, kaikilta haastateltavilta, kuntakyselyssä kuntalaisilta. Viestintä koetaan tärkeäksi osaksi ympäristöohjelmaa, tiedonjakaminen on sen keskiössä. Ympäristöohjelman jalkauttaminen alkaa viestinnästä. Taustatietoa jaetaan, jotta tiedetään, miksi näihin toimiin ryhdytään. Ja jotta osataan toimia, on saatava oikeanlaista tietoa. Oikea tieto voi myös motivoida. Toisaalta vääränlaiselta tiedolta on vaikutusta epäileviin ihmisiin ja siksi asiat eivät etene.

Kuva 5. Swot analyysi—vahvuudet, heikkoudet, uhat, mahdollisuudet.

6.1 Ympäristöohjelmat hyödyt, vahvuudet ja mahdollisuudet

Ympäristöohjelmassa on potentiaalia. Siihen on koottu toimia, jotka edistävät ympäristöohjelman tavoitteiden saavuttamisessa. Kun ohjelmia laaditaan, niissä on oltava todennettavissa hyödyt ja edut. Taloudellinen hyöty on usein mitattavissa.

Energiatehokkuuden parantaminen on hyvä esimerkki siitä, jolla saadaan taloudellisia säästöjä aikaiseksi. Yritystoimintaa voidaan tukea mm puhtaan energian saatavuuden lisäämisellä, kiertotaloutta edistämällä ja lisäämällä uudenlaisia julkisen hankinnan projekteja. Lähiluonto sekä toimivat kävely- ja pyörätiet tuovat terveyshyötyjä kuntalaisille ja lisäävät kunnan houkuttelevuutta asuinpaikkana, elinvoimaisuus kohenee ja ympäristö kiittää. Suunnittelu on tärkeää, henkilöstön sitouttaminen ja ympäristötyö tuo hyötyjä kuntaan ja kuntalaisille. (Sitran [www-sivut](http://www.sitra.fi) 2021.)

Henkilöstön sitouttaminen on tärkeää, koska on helppo innostua jostakin, mutta tekoja ei synny. Kun asiat tehdään näkyvästi ja rakennetaan henkilöstölle aitoja työkaluja ympäristöasioiden toteuttamiseen, syntyy motivaatiota. Viestintä ja tiedonjako kulminoituu myös tässä. Onnistuneet mittarit tuovat konkretiaa ja seurantaa, jolla voidaan todentaa muutoksia. Kun voidaan osoittaa esimerkiksi sähkönkulutuksen tai materiaaltehokkuuden resurssin säästöjä sekä kustannussäästöjä, kun toiminnot tehostuvat, kasvihuonekaasupäästöt vähenevät.

Kun ihmiset toimivat arvomaailmansa mukaan ja luontoarvo on vahva, se edistää syvällistä sitoutumista ympäristöasioihin ja -tekoihin. Vahva luontoarvo toimii myös motivaattorina ympäristön puolesta.

6.2 Ympäristöohjelman heikkoudet, uhat, haasteet ja riskit

Vaikka ympäristöohjelma tavoittelee hyvää, on sillä silti haasteita. Tavoitteita ei voida saavuttaa, jos henkilöstö ja kuntalaiset eivät ole kiinnostuneita aiheesta tai eivät halua muuttaa totuttuja toimintatapojaan kestävämpään suuntaan tai syntyy muutosvastarintaa. Ympäristöohjelman yhtenä pidemmän aikajänteen tavoitteena on

luoda ja rakentaa seurantamittareita, jotta tuloksien analysointi ja tarkastelu onnistuu ja tietoa voidaan toimista jakaa. Mittarien käytön epäonnistuminen voi olla haaste. Jos henkilöstö ei sitoudu, he eivät sitoudu myöskään toimenpiteiden seurantaan. Resurssit ja talous ovat kunta-alalla aina haaste. Työtä on paljon, riittääkö aika ja raha. Hyvällä suunnittelulla ja aikatauluistamalla ratkaistaan tehokas työskentely.

Haasteena voidaan kokea myös ilmastonmuutoksen kokeminen kaukaisena asiana tai ettei se liity meihin tai siihen ei voi vaikuttaa. On tärkeää huomata, että yksi ihminen ei voi asioille paljoakaan, mutta monta ihmistä taas voi. Epäileväiset ihmiset oletettavasti levittävät ilmastonmuutoksesta väärää tietoa ja koittavat vaikuttaa vähättelevästi muihin. On siis tärkeää, että saamme oikeaa tietoa, luotettavista lähteistä ja tutkimuksista. On myös puhuttu ilmastoahdistuksesta. Oletettavasti nuoret kokevat ilmastoahdistusta, koska heille tulevaisuus on edessä ja se voi tuntua vaikealta muuttuneissa sääolosuhteissa tai sen vaikutuksesta. Puhuminen ei pelkästään riitä, pitää myös toimia ympäristöasioiden hyväksi.

7 YMPÄRISTÖOHJELMAN TOIMEENPANO

Arvot ohjaavat meitä. Ne ovat periaatteita, jotka ohjaavat toimintaamme ja tavoitteitamme. Ne ovat aina läsnä. Arvot vaikuttavat minäkuvaamme ja sen muodostumiseen, sekä ohjaavat elämässämme toimintaamme ja valintojamme. (Ilmastoviestintä kunnissa opas ilmava valmennus.) “Kun ilmastoviestinnällä aktivoidaan tiettyjä arvoja onnistuneesti, heikkenee yleensä vastakkaisen luokan arvojen vaikutus yleisössä. Ihmisiä voidaan ilmastoviestinnän keinoin ikään kuin muistuttaa heissä piilevistä ilmastotyötä ja ympäristönsuojelua tukevista arvoista.” (Ilmastoviestintä kunnissa-opas.kuntaliitto Ilmava-hanke 10/2021. Anna Pulkka.)

Kun kuntaan laaditaan ympäristöohjelmaa, on hyvä miettiä myös arvolähtöistä lähestymistapaa. Arvot ovat ihmisessä ja ihminen toimii niiden mukaan. Jos arvoihin kuuluu yhtenä osana esimerkiksi luontoarvo tai ympäristön turvallisuus -arvo, sen kautta on mahdollisuus saada toimenpiteitä täytäntöön. (Psykologiaa 2020.) Kun tunnustetaan hälyyttävät merkit luonnossa, säiden ääri-ilmiöiden vaihtelut, se herättää meissä huolta. Kun huoli herää, tulee arvomaailma mukaan. Se aktivoi toimintaan. Kun tähän lisätään tiedonjakaminen ja aktiivinen viestintä, voidaan esimerkiksi sillä herätellä kuntalaisten aktivointia ympäristön hyväksi. (Psykologiaa 2020.) Ympäristöohjelman valmistuessa se on ohjenuora ja tietopankki Euraan suunnitelluista toimenpiteistä kasvihuonekaasujen vähentämiseksi. Euran kunta on hakenut Ympäristöministeriöltä rahoitusta toteuttaa kiertotaloushanketta alueelle.

Pohdittaessa esimerkiksi viestinnän merkitystä, ympäristöohjelman toimeenpano alkaa siitä. Vaikka aiheena olisi luonnon monimuotoisuus, viestintää tarvitaan. Kunnan tavoitteina ja toimenpiteinä voisi olla vieraslajien tehokas ja pitkäjänteinen torjunta, mutta mahdollisesti myös yksityisillä alueilla, kuntalaisten omstamilla tonteilla ja maa-alueilla. Jotta se olisi tehokasta, tämä vaatii tietoa ja aineistojen dokumentointia. Lisäksi tärkeää on vieraslajien leviämisen ennaltaehkäisy mm. maankaatopaikan käytössä ja siirreltäessä maamassoja. Tähän pitää vastuuttaa myös kunnan urakoita ja töitä suorittavat henkilöt. Tämä vaatii koulutusta ja tiedon jakoa aiheesta sekä tämän asian esiin tuovien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen

laadintaa. Viestinnällä ja tiedonjakamisella on ympäristöohjelman jalkauttamisessa mittava merkitys. Kuntalaisten motivaatio osallistua liittyy tiedon saamiseen.

Sitoutunut henkilöstö on avaintekijä ympäristöohjelman toimeenpanossa. Jotta ympäristöohjelman toimenpide-ehdotukset tulevat osaksi kuntastrategiaa ja kestävää toimintatapaa, henkilöstön koulutus ja oikeat resurssit mahdollistavat sen. Ympäristöpainotus ja ympäristön huomioiminen tulee näkyä kaikessa kunnan toiminnassa. Kestävyyskoulutus antaa työkaluja toimia kestävästi eri sektoreilla. On asetettava systemaattiset tavoitteet ja ympäristöbudjetit sekä toimenpiteille aikataulut. Niille luodaan seuranta varten mittarit. On hyvä pohtia siirtymäaika toimenpiteille. Tavoitteiden asetanta on lähtökohta, kunnan tulevaisuutta rakennettaessa. On tärkeää edistää tavoitteiden toteutumista, se motivoi myös kuntalaisia toimimaan arjen muutoksiin ja kannustaa valitsemaan hyödykkeitä tai toimintatapoja kestävästi, jotka edistävät ympäristövastuullisuutta. Kunta voi esimerkin voimin vaikuttaa kuntalaistensa asenteisiin ja tapaan toimia.

Konkreettiset toimet aloitetaan ensimmäiseksi viestinnällä ja tiedonjakamisella. Se tulee tarkoittamaan kunnan verkkosivustolle laadittua ympäristöasioiden osiota sekä valmistunutta lyhyempää versiota ympäristöohjelmasta, joka tulee olemaan ladattavissa verkkosivustolta. Seuraavaksi jalkaudutaan yrityksiin ja käydään neuvotteluja mahdollisista yhteistyöhankkeista sekä käynnistetään kiertotalouskeskukseen liittyviä suunnitelmia, tehdään laskelmia ja käydään neuvotteluita yhteistyöstä ja sen perustamiseen liittyvistä toimista.

8 YHTEENVETO JA POHDINTA

Ympäristöohjelman laatiminen pieneen kuntaan on asioiden selvittelyä, taustatiedon hakua, webinaareihin ja tilaisuuksiin osallistumista, paikallisten yrittäjien ja asiantuntijoiden haastatteluja, tilaisuuksien järjestelyä, kyselyn laatimista, asioiden pohdintaa ja tulosten analysointia ja toisaalta yhteiskunnallisten asioiden ja tapahtumien senhetkistä vaikutusta tulevan ympäristöohjelman teemoihin. Koronapandemia ja sen vaikutukset olivat tiedossa tätä opinnäytetyötä aloittaessa, mutta Ukrainan sota ja siitä aiheutuneet monet seuraukset eivät. Ilmastotoimet ja fossiilinen energia ovat puhututtaneet kaikkia ja toisella puolella vaakakupissa ovat huoltovarmuus ja omavaraisuus. Myös uusi ilmastolakiluonnos ja -esitys on tehty samaan aikaan tämän projektin tekemisen kanssa. Ne ovat osaltaan nostaneet ympäristöasiat ja niiden merkityksen uudelle tasolle, nopeaa irtautumista fossiilisesta energiasta pohditaan ja uusi ilmastolaki astunee voimaan heinäkuussa. Aihe on siis erittäin ajankohtainen.

Näistä pohdinnoista päästään koko ympäristöohjelman laatimisen keskiöön eli vuorovaikutukseen ja viestintään. On hyvä pohtia viestinnän merkitystä koko projektissa laaja-alaisesti, sen kohderyhmää, kanavia, paljonko heillä on jo mahdollisesti tietoa entuudestaan tai heidän odotuksiaan.

Motivaatio saadaan aikaan tiedolla. Kun on selvillä, miksi pitäisi toimia, taustatietoja on oltava helposti saatavilla. Kuntakyselyn tuloksista on pääteltävissä, että kuntalaiset odottavat ympäristöohjelman valmistumisen myötä aktiivista otetta viestinnässä ja tiedottamisessa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin.

Ympäristöohjelma teemoineen ja toimenpide-ehdotuksineen tulee ladattavaksi kunnan verkkosivuilta, se on napakka tietoisku kuntalaisille mahdollisuudesta ja matalasta kynnyksestä aloittaa oman arjen siirtymä kohti kestävää arkea. Lisäksi siinä tulee olemaan omat osiot kuntaorganisaatiossa työskenteleville, jotta kaikki osapuolet voivat tiedostaa ympäristöohjelman kokonaistavoitteet.

Se opastaa pieniin tekoihin ja tarjoilee positiivisessa valossa ympäristöystävällisiä tekoja. Se vaatii pientä paneutumista aiheeseen, ja juuri siihen ympäristöohjelma vastaa. Se on selkeä ja helposti arkeen sovitettavissa oleva arjen apulainen, sen

konkreettiset esimerkit antavat vinkkiä omaan toimintaan. Se kertoo myös, mitä hyötyjä kuntalainen voi itselleen saavuttaa, jos kestävä kehityksen mukaisesti toimii. Samoista näkökulmista kertoo kuntaorganisaation osiot. Usein muutos vaatii aikaa sopeutua. Kun lähdetään pienistä tavoista kohti isompia kunnan hankintoja, meillä kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa. Se vaatii asiaan paneutumista, päättämistä ja riskin asiaan innostumista, koska totuus selviää kaikille ennen pitkää: ympäristönsuojelu ja ympäristöohjelman jalkauttaminen on kaikkien yhteistä työtä, pienillä tai isoilla askelilla.

Jotta voidaan toimia, tarvitaan tavoitteita, suunnitelmia sekä sitoutumista. Kun maailman hiilineutraaliustavoite on vuonna 2050, se tarkoittaa monelle yksilölle alkutaipaleella ensin asennemuutosta ja tiedon hankkimista. Kun on motivaatiota, voidaan toimia. Ihmiset hakevat hyötyjä ja asennoitumalla ympäristöasioihin esimerkiksi saavutettujen hyötyjen kautta, huomataan, että toiminta hyödyttää myös ympäröivää luontoa. Korona-aika on lähentänyt ihmistä ja luontoa. Ihmiset ovat hakeutuneet luontoon ja lähiluonto on saanut uuden merkityksen. Ihmiset ovat myös huomanneet luonnon positiivisen vaikutuksen ja aktivoituvat sitä kautta pieniin vastuullisiin ympäristötekoihin.

Toivottavasti tämän ohjelman puitteissa tehtävät toimet tulisivat lisäämään kuntien välistä yhteistyötä Satakunnassa ja luomaan uusia toimintamalleja sekä mahdollistamaan tiiviimmän yhteistyön esimerkiksi Satakuntaliiton asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi toivotaan, että tämä työ rohkaisee myös muita pieniä kuntia ympäristötekoihin ja kannustaa ympäristön hyväksi tehtäviä toimenpiteitä, koska ympäristönsuojelu ja -teot ovat kaikkien yhteistä työtä.

LÄHTEET

ELY-keskus 2010. Varsinais-Suomen Ely-keskus. Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2010-2013.

Euran kunnan www-sivut 2022. Viitattu 27.1.2022. <https://www.euraplus.fi/>

Euran kunnan www-sivut 2022. Viitattu 14.2.2022. <https://www.eura.fi>

Euran kunnan www-sivut 2022c. Viitattu 20.2.2022. <https://eira.fi/>

Hankintakeinon www-sivut 2021. Viitattu 4.5.2022. <https://www.hankintakeino.fi>

Helander, P. & Koivikko, P. 1973. Eura – sanoin ja piirroksin. Loimaa: Loimaan Kirjapaino Oy.

Hiilineutraalisuomi.fi www-sivut 2022. Viitattu 25.4.2022. <https://www.hiilineutraalisuomi.fi>

Ilmatieteenlaitoksen www-sivut 2022. Viitattu 1.5.2022. <https://www.ilmatieteenlaitos.fi>

Jalonen, P. 2020. Opas kuntien ilmastotyön tueksi, Ilmastonmuutos ja kunnat. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Kestävän kehityksen www-sivut 2022. Viitattu 16.2.2022. <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

Kideve Kittilän elinkeinotoimen yksikön www-sivut 2022. Viitattu 4.5.2022. <https://www.kideve.fi/hankintaopas>

Kiertotalous.nyt kurssi 2020. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoki.

Kuntaliiton www-sivut 2016. Viitattu 2.5.2022. <https://www.kuntaliitto.fi/miten-kunta-voi-vahentaa-kasvihuonepaastojaan>

Kuntaliiton www-sivut 2020. Viitattu 10.3.2022. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2031-ilmastonmuutos-ja-kunnat>

Kuntaliiton www-sivut 2022. Viitattu 25.1.2022. <https://www.kuntaliitto.fi>

Kuntaliiton www-sivut 2022a. Viitattu 14.2.2022. <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/kuntakuvaajat/vaestoennusteet>

Lauslahti, S. 2003. Menestyvä kunta, kuntalaislähtöinen talousjohtaminen. Helsinki: WSOY.

Lehtinen, H. 1995. Ympäristön tila Satakunnassa. Helsinki: Painatuskeskus Oy

Lotsari, E. 2022. Haastattelu uutisissa mtv3 10.5.2022. Vesitekniikan apulaisprofessori Aalto-Yliopisto. Helsinki.

Metsähallituksen www-sivut 2022. Viitattu 11.5.2022. <https://www-metsa.fi>

Naantalin kaupungin ympäristöohjelma vuosille 2020-2024. Viitattu 14.5.2022. <https://www.naantali.fi/sites/default/files/media/file/Naantalin%20kaupungin%20ymp%C3%A4rist%C3%B6ohjelma%20KV16032020%20%C2%A7%2020.pdf>

Psykologiaa www-sivut 2020. Viitattu 7.5.2022. <https://psykologiaa.wordpress.com/2017/12/12/arvot-ja-hyva-elama/#more-297>

Riipinen 2019. Hallitusohjelmastako vauhtia kuntien ympäristötyöhön? Viitattu 30.1.2022. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2019/hallitusohjelmastako-vauhtia-kuntien-ymparistotyohon>

Satakunnan www-sivut 2022. Viitattu 4.5.2022. <https://www.satakunta.fi>

Saasyoda.fi:n www-sivut 2022. Viitattu 2.2.2022. <https://www.saasyoda.fi>

Satakunnan maakuntaohjelma 2022-2025. Satakunta-strategia. Satakuntaliitto 2021. Viitattu 4.5.2022. <https://satakunta.fi/aluekehitys/strategiat-ja-ohjelmat/satakunta-strategia/maakuntaohjelma/maakuntaohjelma-2022-2025/>

Satakuntaliitto 2021. Viitattu 30.3.2022. Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030. https://www.samk.fi/wp-content/uploads/2020/12/LUONNOS-Satakunnan-ilmasto-ja-energiastrategia-2030-_vesileimalla-1.pdf

Satakuntaliitto 1998. A:242. Satakunnan ympäristökatsaus 1998. Pori: Satakuntaliiton monistamo.

Sinisalo, S. 2021. Ympäristökäsikirja kuntapäättäjille. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Sitran www-sivut 2021. Viitattu 22.2.2022. <https://www.sitra.fi/julkaisut/missa-mennaan-kuntien-ilmasto-ja-luontotyossa/>

Suomen luonnonsuojeluliiton www-sivut 2022. Viitattu 3.5.2022. <https://www.sll.fi>

Tapaninen, A., Kauppinen, T., Kivinen, K., Kotilainen, H., Kurenniemi, M. & Pajukoski, M. 2002. Ympäristö ja hyvinvointi. 1.painos. Helsinki: WSOY.

Tekniikan maailman www-sivut 2020. Viitattu 30.4.2022. <https://www.tekniikanmaailma.fi>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2022. Viitattu 2.5.2022. <https://www.thl.fi>

Tilastokeskus—Kuntien väestöosuusjärjestelmän ikärakenne 31.12.2020 viitattu 5.2.2022 tämä oli kuntaliiton www sivulla.

Tilastokeskus 2022a. Taulukot. Viitattu 14.2.2022.
https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vaerak/stat-fin_vaerak_pxt_11ra.px/table/tableViewLayout1/

Traficom www-sivut. 2022. Ajoneuvokannan tilastot. Liikennekäytössä olevat ajoneuvot alueittain 31.3.2022. Viitattu 26.4.2022.
https://trafi2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TraFi/TraFi_Liikennekaytossa_olevat_ajoneuvot/010_kanta_tau_101.px/table/tableViewLayout1/

Valtuustoaloite 2021. Valtuustoaloite Euran kunta 61/11.00/2021.

Valtioneuvoston www-sivut 2022. Viitattu 3.5.2022. <https://www.valtioneuvosto.fi>

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:1 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162654>

Ympäristöministeriön www-sivut 2022. Viitattu 8.2.2022. <https://www.ym.fi>

Ympäristönyt www-sivut 2021. Viitattu 4.5.2022. <https://ymparistonyt.fi>

Ympäristönsuojelulaki. 2014. L 1. 2014/527.

LIITTEET

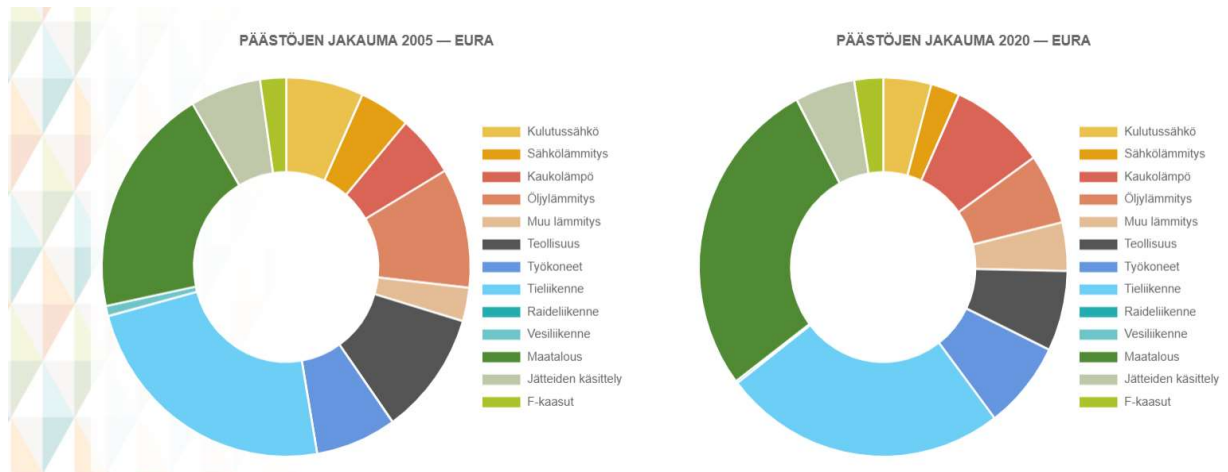
Liite 1 Hiilineutraalisuomi 2022. Euran päästöt vuosina 2005-2020.

Liite 2 Hiilineutraalisuomi 2022. Euran päästöjen jakauma 2005 ja 2020.

Liite 3 Kuntakyselyn kirjalliset vastaukset

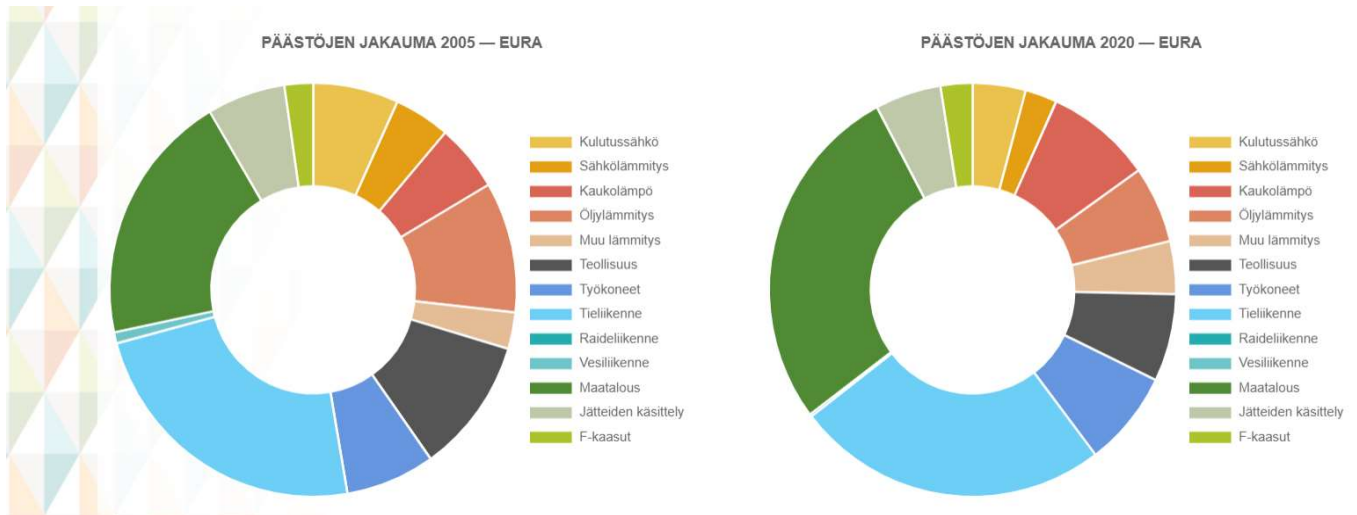
Liite 4 Kärkitoimenpiteet ympäristöohjelmassa 2022-2026 sekä muut toimenpiteet

Liite 1. Hiilineutraalisuomi 2022. Euran päästöt vuosina 2005-2020.

LIITE 2

Liite 2 Hiilineutraalisuomi 2022. Euran päästöjen jakauma 2005 ja 2020.

Eura Hinku-laskenta	Kokonaispäästöt 2005 (kt CO ₂ e)	Kokonaispäästöt 2020 (kt CO ₂ e)	Päästömuutos (%)	Päästöt per asukas 2005 (t CO ₂ e)	Päästöt per asukas 2020 (t CO ₂ e)	Päästömuutos per asukas (%)
Kulutussähkö	9,3	4,5	-51,1	0,7	0,4	-45,5
Sähkölämmitys	6,1	2,7	-54,9	0,5	0,2	-49,7
Kaukolämpö	7,2	9,0	25,5	0,6	0,8	40,0
Öljylämmitys	14,0	6,4	-54,2	1,1	0,6	-48,9
Muu lämmitys	3,9	4,4	10,5	0,3	0,4	23,3
Teollisuus	14,5	7,3	-49,5	1,1	0,6	-43,7
Työkoneet	9,7	8,0	-17,2	0,8	0,7	-7,7
Tieliikenne	32,2	26,5	-17,7	2,5	2,3	-8,2
Raideliikenne	0,0	0,0		0,0	0,0	
Vesiliikenne	1,2	0,2	-85,0	0,1	0,0	-83,2
Maatalous	27,1	29,3	8,1	2,1	2,5	20,6
Jätteiden käsittely	8,5	5,6	-34,9	0,7	0,5	-27,4
F-kaasut	3,1	2,7	-14,0	0,2	0,2	-4,0
Tuulivoima	0,0	0,0		0,0	0,0	
Yhteensä	136,8	106,6	-22,1	10,7	9,3	-13,1

Liite 3 KUNTAKYSELYN KIRJALLISET VASTAUKSET

5. Mitkä ovat mielestäsi suurimmat ympäristönsuojelun haasteet tai mahdollisuudet Eurassa?

Vastaajien määrä: 42

Vastaukset
Vesistöjen kuormituksen vähentäminen, maatalouden pelto- ja metsäojakuormituksen osalta. Jos vesistön suojelussa onnistutaan antaa se erinomaista vetovoimaa järven ja joen osalta.
Haaste&mahdollisuus: Eurajoen vesiensuojelu, virkistyskäyttö, kalaston hoito, tulvasuojelu ja kaavoitus. Kiertotalouden kehittäminen kunnassa ja yrityksissä.
Vesistöjen suojelu
-
Minusta ympäristönsuojelu on turhaa etenkin jos se tehdään verovaroin. Ainakaan ei mitään autoihin liittyviä maksuja ym
Vesistöjen tila, jätevedenpuhdistus, ravinteet pelloilta, metsien avohakkuu
Eurajoen puhtaus, jätevedenkäsittelyn kapasiteetin riittävyys ja toimivuus, ympäristökasvatus ja kierrätys/jätteen lajittelun toimivuus.
Innovatiivisuuden puute.
Julkisen liikenteen vähäisyys sekä oman kunnan sisällä että siirtyminen esim Turkuun, Tampereelle on julkisilla lähes mahdotonta. Ympäristötietoisuus on onneksi parantunut, mutta vielä löytyy korjaamista asukkaiden asenteissa. Miten se tapahtuu...? En tiedä.
Teollisuuden mahdolliset ympäristöhaitat, ilmastomuutoksen vaikutukset peltoviljelyyn ja metsätalouteen --> niiden kautta vesistöihin, ihmisten muutosvastaisuus kestävämpää arkea kohtaan
Haasteet: yleinen välinpitämättömyys asenne ympäristöön ja sen suojeluun
Mahdollisuudet: tehtävää on paljon joten täydellisen epäonnistumisen riski on vähäinen
Joet ja järvet. Eurajoki ja Hinnerjoki kuntoon!
Ympäristön rehevöityminen, esimerkiksi Eurajoki, etäisyydet paikasta toiseen ja vähäinen paikallisjoukkoliikenne, kierrätyspisteitä enemmän ja porkkana kuntalaisille, jotta kierrätys tehostuisi.
Kierrätysmateriaalien ts hyötyjätteen uudelleen käyttöä tulisi tehostaa. Esim jätteenkäsittelylaitokseen menee käyttökelpoista puutavaraa josta voi rakentaa uutta. Esim jätekatoksia koirankoppeja linnun pönttöjä ja leikkimökkejä. Lyhyet materiaalit käyvät hyvin näihin tarkoituksiin.
Ei joukkoliikennettä tai pyöräteitä kyläkeskusten välillä.
Ihmisille pitäisi saada tietoa ympäristönsuojelun tärkeydestä ja ymmärrettäisiin mitä se tarkoittaa ihmisille ja eläimille. Jos ympäristöä ei ota huomioon, (villit)eläimet ja kasvit pikkuhiljaa häviävät, samalla ihmisten elämä vaikeutuu.
Maatalouden päästöt pitäisi saada minimoitua, turvetuotanto ajaa alas, joukkoliikenteeseen tulisi panostaa, ympäristön (keskusta-alueenkin) roskaaminen pitäisi saada loppumaan. Koulujen tulisi panostaa enemmän resursseja ympäristönsuojelukasvatukseen.
Tietoa pitäisi olla enemmän jaossa.
Kuntalaisten mukaan saaminen ja motivointi erilaisiin ympäristötöihin
Kaikki vaatii rahaa. Asioiden laittaminen tärkeysjärjestykseen. Aloitetaan jostain näistä, esim jätteiden lajittelu kunnan työpaikoilla.
Maatalouden päästöt ja asenteet ympäristönsuojelua kohtaan
En tiedä onko suurimmat, mutta omalta kohdalta pidän puun pienpolton opastusta tärkeänä. Olen Nuohoojamestari ja toimin nuohoojana Eurassa. Olen halukas järjestämään yhdessä puun poltosta yleisötilaisuuden jossa opastetaan puun oikeaan ja vähäpäästöiseen polttamiseen Nuohoojamestari Tapio Lehtimäki 0400436022
Kierrättäminen onnistuisi paremmin omalta osaltani sekä kylälaisten jos saisimme Paneliaan muovinkeräyspisteen jota on odotettu monta vuotta tuloksetta. Hävikkiruuan määrä on myös välillä kamala, olisi mahtavaa jos hävikkiruuan voisi ja pystyisi esimerkiksi pistämään kiertoon vähäosaisille tms.
Kunnan toiminnassa on valtavasti mahdollisuuksia kiertotalouden ja vähähiilisuuden edistämiseen. Ilmastönäkökohdat tulisi huomioida kaikessa kunnan toiminnassa, jokaisella toimialalla. Merkittävimmät toimet tulisi tunnistaa toimialakohtaisesti ja niitä tulisi edistää julkisten hankintojen kautta.
Saada kaikki ihmiset mukaan ympäristön suojelemiseen ja kuluttamisen vähentämiseen sekä siirtymään luontoa vähemmän kuormittavaan toimintatapaan jokapäiväisessä elämässä.
Lähdetään ihan perusasioista. Roskat roskikseen. Kierrätyspisteet kuntoon. Vaatelumpulle keräys myös.
JVP näyttäisi olevan parantanut toimintaansa paljon. Samaa jatkoa toivotaan.

Pitkät välimatkat aiheuttaa yksityisautoilua, vaikea ongelma. Jätteiden lajittelupisteet ei ole ajantasalla kylissä. Ihmisillä ei ole tarpeeksi tietoa ja osa ajattelee että omat teot ei merkitse mitään isossa kuvassa. Pitäisi tukea enemmän myös maanviljelijöitä luonnonmukaisen viljelyn piiriin. Aurinkoenergiaa lisää käyttöön! Lähiruokaa kouluruokiin!
Ei ole julkista liikennettä
Kunnan toimipisteissä ei ole riittävästi mahdollisuuksia jätteiden asianmukaiseen lajitteluun.
Pyhäjärven ja Eurajoen tila
molokkipisteet!!!!!!
Teollisuuden päästöt ja jätevedet (lähellä kylää paljon vielä asuntoja ilman jäteputkea)
Eurajoen perkaus ja joen esilletuominen osana taajamaympäristöä
Ettei vesistöjä pilata, siihen pitäisi keksittyä enemmän
Pyhäjärven ja Eurajoen säilyminen puhtaina.
Haasteena on Eurajoen vedenlaatu. Lisäksi pienen kunnan resurssit ilmastotyöhön.
Pitkäjänteinen ympäristöohjelma puuttuu
Kiertotalouden kehittäminen mahdollisuus
Haasteena esim Eurajoki ja sen tila -> mahdollisuudet sen käytön sunteen. Ruokahävikki on valtava -> laitosten ylijäämäruoka tulisi käyttää ihmisten ravinnoksi ei biojätteeksi. Jätteiden lajittelupisteitä tulisi kehittää.
Ruokahävikki
Suurena haasteena ruoka hävikki kaikissa kunnan ylläpitämissä laitoksissa. Koulujen jätteiden lajittelu ja oppilaille kestävän kehityksen opettaminen. Kunnassa riittämätön määrä lajittelupisteitä esim muovinkierräyspisteet vain keskustassa.
Eurajoen puhtaanapito, muovinkeräyksen parantaminen.

6. Mitä arkisia pieniä tekoja olet itse valmis tekemään tai muuttamaan omassa toiminnassasi ilmastomuutoksen hillitsemisessä?

Vastaajien määrä: 44

Vastaukset
Esim. kunnan kiinteistöjen energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käyttäminen esimerkkinä muille. Tarvittavan rakennuskannan uudistaminen pitkällä aikavälillä ja esim. kauko tai maalämmön käyttäminen energian lähteenä. Nämä auttavat tulevaisuudessa myös kiinteistöjen käyttökustannusten hallinnassa.
Autoilun vähentäminen, kevyen- ja joukkoliikenteen lisääminen, asunnon lämmityksen muuttaminen ilmastoystävälliseksi, oma kiertotalous ja lähituotannon suosiminen.
Jätteen lajittelu yms Aatoilua mahd. vähän
Jätteiden lajitteluun panostaminen, muovihävikin vähentäminen
En mitään.
Kierrätys, veden ja sähkön kulutuksen vähentäminen, ostopäätökset, kimppakyydit
Vältän autoilua vaikka joka paikkaan mennessä auto on välttämätön. Koitan käydä kaikissa paikoissa kun autoilemaan lähden (kauppa apteekki jne jne). Enkä silloin siirrä autoa parkkipaikalta toiselle jos voin matkan kävellä eikä kantamuksia ole paljon.
Kierrätys, öljylämmitysjärjestelmän vaihto, vihreä sähkö, aurinkopaneelit, sähköauto
Haluaisin kerätä biojätteitä, muttei minulla ole 500 euroa irtorahaa laittaa Biolanin kompostoriin. Selvitin asiaa myös Loimi-Hämeen Jätehuollon kautta, mutta biojätteen keräys kotitalouksilta Eurassa on niin kallista, ettei siinä ole järkeä. Olisiko mahdollista saada yhteiskeräyspisteitä?
Yritän liikkua lyhyet matkat ilman autoa, ostan vain tarpeeseen ja elinkaareltaan pitkäikäisiä, korjattavia tuotteita. Lajittelen ja kerrään jätteet mahdollisimman tehokkaasti

Lisään ravinnossa kalan ja kasvien osuutta.
Kierrätys
Kierrätys, kestävämmät valinnat
Vähennän jo ruokahävikkiä leipäjonon muodossa. Vaatteeni ja erinäiset työkalut ostan kirputoreilta. Asun 1800 luvulla rakennetussa 1920 siirretyssä torppariaikaisessa talossa. Käsitakseni mukaan tässä on asuttu 1800 luvulta asti. Tuon todistaa asunnon hyvä kunto. En siis ole rakentanut uutta tuossakaan.
Ehkä sähköauton hankinta, maalämpö
Kasvissyönnön, kierrättäminen, kuluttamisen vähentäminen. Metsien suojeleminen.
Autoilun vähentäminen
Jätteiden kierrätystä, kaikenlaisen kulutuksen vähentämistä, oman auton käytön vähentämistä (nytkin pyöräilen kaikki kauppa- ja muut asiointireissut), omistamassani metsässä ei tehdä avohakkuuta.
Jätteiden lajittelu sujuu jo. Ruokahävikin miettiminen ja pienentäminen.
Jätteiden lajittelu, autoilun vähentäminen
Autosta luopuminen mikäli olisi julkista liikennettä (myös kunnan taajamissa).
Töihin pyörällä/kävelen
lajittelun lisääminen, lämmöstä ja vedestä säästäminen
Kierrätys ja lajittelu
-Kierrättäminen entistä paremmaksi -Autolla ajamista minimiin entisestään esim kaupassa käynti kerran viikossa isommalla tavaramäärällä -Pikamuodin vähentäminen
Olen valmis valitsemaan aterioitani hiilipäästöt huomioiden ja panostamaan asuntoni energiatehokkuuteen. Olen valmis valitsemaan julkisen kulkuneuvon oman auton sijaan, jos se vain on mahdollista.
Olen jo vähentänyt autolla ajamista, vaatteiden ostamista, alkanut muovin kierrätykseen ja ruokahävikin vähentämiseen. Ja kierrätän jo käytettyjä materiaaleja esim. askartelussa.
Kierrätys. Auto pyörään. Tai sähköautoilu. Tarpeettoman materiaalin kuluttamisen vähentäminen.
- Kuluttamaan vähemmän. - syömään enemmän kasvisruokaa - opettamaan lapsille / nuorille luonnon suojelusta - pyöräilemään töihin (jos reitti ei olisi niin vaarallinen) - syömään järvikalaa, jos sitä vaan saisi helpommin!
Vähentämään ruokahävikkiä
kierrättäminen ja jätteiden lajittelu
autoilun vähentäminen
Jätteiden lajittelu ja kierrätys
kierrätys ja vähempi autolla ajaminen!
Kierrättäminen ja sähkö autoiluun siirtyminen
Jätteen lajittelu, hybridi tai sähköauton hankkiminen.
kierrätys (vaatteet, muovit, bio, lasit, metallit...) kestävä kulutus (ostaa laadukasta ja vain tarpeeseen) lämpö kotona pienemmäksi, vettä vähemmän ei roskasta
Säästämään energiaa.
Kuljen työmatkat pyörällä, kierrätän kaiken mahdollisen, ostan tavaroita kirputoreilta, olen kasvissyöjä ja kiinnitän erityistä huomiota ruokahävikkiin, kiinnitän huomiota myös veden- ja sähkön kulutukseen.
Olen valmis lajittelemaan jätteet.
Asunnon lämmitys uusiksi
Kestävään kulutukseen keskittyminen.
Jätteiden lajittelu ja kierrätys
Kävelen työmatkat.
Lajittelen entistä enemmän, jos muoville tulisi kierrätyspiste.
Lajittelen, kierrätän, kompostoi, olen vähentänyt sähkön käyttöä. Lisännyt kotimaisen ruuan osuutta. Vähentänyt matkustamista ja käytän mahdollisuuksien mukaan pyörää
Kuljen työmatkat pyörällä. Lajittelen roskat. Hoidan omistamaan metsää.

7. Terveisesi ympäristötyöryhmälle

Vastaajien määrä: 32

Vastaukset
Panostaminen julkisiin hyvinvointipalveluihin kannattaa ne alentavat perusturvan kustannuksia, kun kuntalaiset voivat paremmin. Esim. saunat, urheilupaikat, kyläyhteisöt yms. tuottavat huomattavasti enemmän taloudellisesti kunnassa kuin niihin menee varoja. Tärkeää on myös infran vetovoimatekijöistä huolehtiminen, esim. riittävät resurssit ympäristön hoitoon. Rohkea uudistuminen ja innovaatiot tuo rikkautta kuntalaisille ja lisäävät vetovoimaa.
Teette tärkeää työtä. Käyttäkää kaikki mahdollisuudet kuunnella kuntalaisia, yrityksiä ja yhteisöjä.
Teette tulevaisuutta
Lopettakaa toimintanne. Kaloja voitte istuttaa pyhäjärveen :)
<3

Iso vaihe päälle.

Lisää markkinoitua tienvarsien siivousprojektiin, että porukka aktivoituisi osallistumaan. Voisiko olla joku haastekilpailu esim kylien tai asuinalueiden välillä "montako kerääjää meillä on"? Hallavaaraan teemapäiviä, jolloin tiettyä jätelajia saisi viedä sinne maksutta....?

Alueella toimii myös Luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys, jonka voisi kutsua ideoimaan ja osallistumaan työryhmään. Ympäristö- ja luonnonsuojelutyö on valitettavan aliarvostettua, mutta voimia työhön - teitä todella tarvitaan 🙌

Olette erittäin tärkeällä asialla, toivottavasti onnistutte tuomaan muutoksen euralaisten elämäntapaan ja asenteisiin.

Niitykukkapelejä Hinnerjoelle, esim. Hinnerjoella rakentamattomat tontit Lääkärintien vieressä.

Eurasta viihtyisämpi ulkoilu ja liikkumisympäristö pitämällä huolta meidän luonnosta: ei päästetä rehevöitymään ja jos näin käy, panostetaan asian korjaamiseksi!

Enemmän mahdollisuuksia ulkoiluun ja ulkoilureittejä, sekä lapsiperheille leikkipuistoja. Innostavaa tekemistä ulkoillen, mikä vähentäisi varmasti kulkuneuvojen käyttöäkin ja näin ollen niistä aiheutuvia päästöjä.

Ruokahävikin hyötykäyttöä ja jatkojalostusta!

Myös ihmisten ympäristötietoisuus ja ympäristöstä tärkeämmän tekeminen kuntalaisille edistäisi ilmastonmuutoksen ymmärtämistä! Kierrätyksestä tulisi tehdä asia jota tavoitella kun ihminen rakentaa omaa ulospäin näkyvää minäänsä. Ei pelkästään kuvaansa vaan sisäisistä ajatusmallia joka ohjaa tekoihin.

Suuri teko olisi esim.kouluruokailussa lihatuotteiden vähentäminen. Lihantuotanto on pahin ilmastonmuutoksen aiheuttaja ja siihen me oikeasti voitaisiin vaikuttaa, jos vain rohkeutta löytyisi. Nykyään on paljon parempia terveellisempiä ja kestävämpiä vaihtoehtoja. Näin ruokailutottumukset pikkuhiljaa muuttuisivat parempaan suuntaan.

Tiedottaminen kuntalaisille siitä mitä voi tehdä ympäristön suojelemiseksi

Suuri teko olisi esim.kouluruokailussa lihatuotteiden vähentäminen. Lihantuotanto on pahin ilmastonmuutoksen aiheuttaja ja siihen me oikeasti voitaisiin vaikuttaa, jos vain rohkeutta löytyisi. Nykyään on paljon parempia terveellisempiä ja kestävämpiä vaihtoehtoja. Näin ruokailutottumukset pikkuhiljaa muuttuisivat parempaan suuntaan.

Tiedottaminen kuntalaisille siitä mitä voi tehdä ympäristön suojelemiseksi

Ympäristökasvatusta kuntalaisille esim. luentotilaisuuksia, mitkä olisi kohdennettu eri ryhmille, koululaisille, lasten vanhemmille, muille työikäisille, eläkeläisille jne. Nopeusrajoitus 60 km tunnissa Laitilan tielle koko matkalle välillä Souppaan risteys Kirkkovainio.

Roskiksia kevyenliikenteen väylille erityisesti Kauttualle ja Laitilantien varteen!!

Yritysten ja maatalouden sisotutuminen ympäristösuojeluun ja -ohjelmaan on välttämätöntä. Kunnalla on melko vähäiset mahdollisuudet säästöihin.

Olen varma että on kiinnostusta puun vähäpäästöisempään polttamiseen tarkoitettu yleisötilaisuus. Olen halukas olemaan työryhmän apuna puun pienpolton liittyvässä. tapio.a.lehtimäki@gmail.com

Enemmän valistusta ihmisille , nuorille ja vanhemmille koska nuoret joutuvat tämän asian kanssa enemmän kamppailemaan.

Haaste on suuri. Tsemppiä.

Hoitakaa niin, että Eurassa on sähköautoille nopeasti latauspaikat tarjolla. Tulevaisuutta.

Kierrätys on myös tärkeää. Valitettavasti ihmiset ovat laiskoja ja jätteet löytyvät metsistä, jos niiden hävittäminen muuten ei ole vaivatonta.

Isompiin asioihin on vaikea ottaa kantaa, kun ei tiedä taustoja.

Pitkän tähtäimen ajattelua, innovatiivisuutta ja rohkeutta! Esimerkiksi Itämeren suojele on kaikkien asia, vaikka emme asukaan meren äärellä!

Tehkää luovia ratkaisuja mutta älkää ottako tai tehkö sitä kuntalaisten selkänahasta. Maksan nyt jo veroja paljon siihen näiden että olen perusduunari.

Onnea haastavaan työhön

hoitakaa ne kierrätyspisteet kuntoon nini kantaurassa kuin esim kiukaisissa ja Hinnerjoella, ei rumempaa näkyä oo ku täysnäiset molokit tmv

kaikki kiinteistöt kunnan jäteverkkoon.

Tuumasta toimeen!

Ajoneuvojen sähkölatausmahdollisuuksia kunnan työpaikoille, joissa paljon työntekijöitä.

Julkista liikennettä kehitettävä.

Voisiko ilmasto- ja ympäristöasioita edistää hankkeen avulla kenties yhdessä jonkun toisen kunnan kanssa (Säkylä?)? Kunnan hankintatoimintaa kehittämällä voitaisiin saada sekä ympäristöystävällisiä että taloudellisesti tehokkaampia ratkaisuja. Esimerkkinä Kittilä ja Sodankylä: <https://www.kideve.fi/hanketoiminta/kehittamishankkeet/kesatavat-hankinnat-2016-2018/>

Hyvä että ympäristöohjelmaa ja suunnitelmaa tehdään!!!Ennenkuin on ihan liian myöhäistä

Työ kannattaa aloittaa mahdollisimman pienistä lapsista jolloin asiat heille luontevia ja he oppivat ja sisäistävät asiat. Kouluille kierrättäminen pakolliseksi ja taloudellinen kestävä kehitys pakolliseksi toimintamuodoksi.

Aloite : kouluissa tms. pitäisi suoda mahdollisuus ostaa ylimääräiseksi jäänyttä ruokaa, esim. henkilökunnalle kotiin vietäväksi. Näin tehdään esim. Kokemäellä. Ruoka hävikki on joinakin päivinä huomattava.

EURAN KUNNAN KÄRKITOIMENPITEET YMPÄRISTÖOHJELMASSA 2022-2026	VASTUU- TOIMIALA
Aloitetaan ympäristöasioiden huomioiminen kaikessa toiminnassa. Päättäjien sitouttaminen. Ympäristöohjelman ottaminen mukaan. Alkukartoitus, muutostarve.	KAIKKI
Päivitetään kunnan ruuanhankintakriteereitä ja huomioidaan ruokahävikki kunnan ruokapalveluissa, luodaan seurantajärjestelmä ruokahävikin puolittamiseksi.	RUOKAPALVELUT
Otetaan tietotason lisääntyessä käyttöön ympäristöarviointi, kiertotalous ja elinkaari ajattelu hankintoja tehdessä. Opastus ympäristöystävällisiin hankintoihin.	HANKINTATIIMI
Järjestetään koulutusta kestäviin hankintoihin yhteistyössä naapurikuntien kanssa, jossa suunnitellaan ympäristöystävällinen hankintatapa ja yhteishankinnat.	HANKINTATIIMI
Tarkastellaan muovituotteissa uusiomuovin käytön lisäämistä, samalla kertakäytöhyödykkeiden käytön vähentämistä.	KAIKKI
Järjestetään yrityksille suunnattu hankintailta, jossa Euran kunta kertoo alueen yrittäjille tulevista hankinnoistaan etukäteen, yhteistyön laajennus.	HANKINTATIIMI
Perustetaan auringonkukkapelto toivottamaan tervetulleeksi Euraan.	TEKN./TYÖLLISYYS
Perustetaan uudenlainen ja nykyaikainen kiertotalouskeskus, mahdollistetaan kuntalaisille uusia kiertotalouden keinoja, materiaalikiertoja, uudelleenkäyttöä.	TEKN./TYÖLLISYYS
Tehostetaan jätteen lajittelumahdollisuuksia ja edistetään kiertotaloutta lisäämällä jätteiden lajittelupisteitä, lisätään muovinkeräyspisteitä.	TEKNINEN
Selvitetään kuntaan tekstiilijätekeräys mahdollisuutta ja kartoitetaan sen hyötykäyttö kiertotalousyrityksiä.	TEKNINEN
Suunnitellaan jakamis-, uudelleenkäyttö- ja lainaamistoimintaa kiertotalouskeskuksen yhteyteen.	TEKN./TYÖLLISYYS
Suunnitellaan biojätekeräyskokeilu ½ vuotta, jotta kaikilla olisi mahdollisuus kokeilla ja hankkia tietoa.	SIVISTYS
Kouluihin ruokahävikkipilpailu, kerätään lähtötietoa ja tehdään suunnitelma. Yhteistyötä ravintolat, kahvilat,kaupat ja otetaan käyttöön Resq Club.	RUOKAPALVELUT
Aloitetaan Ympäristöasiat näkyville! -teemalla verkkosivustolle ympäristöasio ja aktiivista viestintää kuntalaisille: uutiskirje, tietoa, teemoja, tapahtumia jne	TEKNINEN
Kunta selvittää energiatehokkuus toimia kiinteistöihinsä, tilatehokkuus, kunnan kiinteistöjen käyttöasteen kartoitus.	TEKNINEN
Huomioidaan lähiluonto ja metsä kaavoituksessa ja maankäytössä, myös viihtyvyys.	KAAVOITUS/HALLITUS

Kartoitetaan kunnan nykyiset työajot, pohditaan sähköauton hankintaa.	YHDYSKUNTA
Eura hakeutuu Satakuntaliiton hankkeeseen yhdeksi esimerkkikunnaksi ja saa sitä kautta tukea, opastusta, yhteistyötä ja tukiverkostoa.	KAIKKI
EURAN KUNNAN MUUT TOTEUTETTAVAT TOIMENPITEET YMPÄRISTÖOHJELMASSA 2022-2026	VASTUU-TOIMIALAT
Luodaan uusi ohjeistus sekä päivitetään olemassa olevaa hankintaohjeistusta toimialasektorien kanssa yhteistyössä, perustetaan uusi hankintaryhmä.	HANKINTATIIMI
Suunnitellaan kunnan toimitiloista poistettavien irtaimiston kierrätys tai lahjoitus, edistetään kiertotaloutta ja uudelleenkäyttöä.	TEKNINEN
Toteutetaan pienkompostorikokeilu yhdessä koululaisten kanssa ja liitetään se osaksi ympäristökasvatusta, lelunvaihtopäivät kouluihin.	SIVISTYS
Öljylämmitteiset kiinteistöt kunnassa pyritään muuttamaan ympäristöystävällisempiin energiaratkaisuihin vuoteen 2030 mennessä. Haetaan toimiin tukirahoitusta.	TEKNINEN
Euran kunta tekee vieraslajien torjuntaa.	TEKNINEN
Tehostetaan ja ylläpidetään yhteistyötä Pyhäjärven tilasta Pyhäjärvi-Instituutin kanssa.	TEKNINEN
Perustettavaan kiertotalouskeskukseen ympäristökasvatuksellinen teemapäivä ja tehtäväpaketit koululaisille.	SIVISTYS
Minimoidaan jätteen syntymistä viisailla kulutusvalinnoilla.	KAIKKI
Ylläpidetään ympäristöasioita tekemällä kuntalaisten käyttöön ympäristökäsikirja sekä helppo jäteopas sähköisesti.	TEKNINEN
Laaditaan selkeä hankintaopas, joka tarjoaa matalalla kynnyksellä kestävän ja ympäristöystävällisen hankinnan perustietoa toimialan hankintavastaavalle.	HANKINTATIIMI
Järjestetään koululaisille ympäristökysely, jonka pohjalta suunnitellaan tulevaa ympäristötietouden lisäämistä koulutyössä, ylläpidetään luontosuhdetta.	SIVISTYS
Laaditaan jätelain mukainen jätehuoltosuunnitelma tuleville vuosille, tavoitteena vähentää jätettä, jätemäärien seuranta, kiertotalouden edistäminen.	TEKNINEN
Lisätään etenkin muovin kierrätyspisteitä.	TEKNINEN
Edistetään yhdyskuntasuunnittelussa toimivaa liikennejärjestelmää, tiestön kunto.	YHDYSKUNTA
Kartoitetaan ja ajantasaistetaan kunnan kiinteistöjen energiankulutus. Hankitaan lähtötiedot ja alkutiedot sekä laaditaan mittaristo.	TEKNINEN